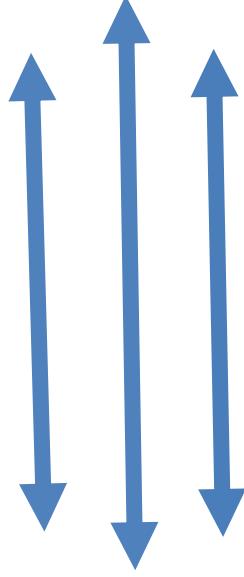

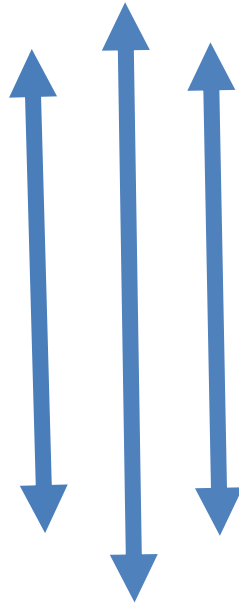
लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण प्रतिवेदन

२०७७।०७८

पेश गरिने

ज्वालामुखी गाउँपालिका,
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय
साँधभञ्ज्याङ, धादिङ

प्रतिवेदन पेश गर्ने

कृष्ण बहादुर शाही
योजना तथा शासन सल्लाहकार

परिचय खण्ड

१. पृष्ठभूमि
२. अध्ययनको महत्व
३. लैससास परीक्षणको उद्देश्यहरु
४. लैससास परीक्षणले समेटने क्षेत्रहरु
५. लैससास परीक्षणको विधि र तरिका
६. लैससास परीक्षणका सहभागीहरु

तथ्याङ्क प्रस्तुतिकरण खण्ड

७. तथ्याङ्क प्रस्तुतिकरण र व्याख्या -विभिन्न तालिकाहरुमा)

विश्लेषण खण्ड

- ८ लैससास परीक्षणको विश्लेषणका औजारहरु
- ९ तथ्याङ्कको तुलनात्मक अध्ययन तथा विश्लेषण

मुख्य प्राप्तिहरु -फाइन्डिङ्स)

९. लैससास परीक्षण विधिवाट देखिएका लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था
- ९.१. परीक्षण पश्चात् प्रमुख सूचकहरुले प्राप्त गरेका अंकहरुको लेखाजोखा
- ९.२. लैससास परीक्षण नतिजाको माकुरे जालो
१०. गाउँपालिकानगरपालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सबल पक्ष र सुधार गर्नपर्ने पक्षहरु
११. लैससास विकास कार्ययोजन

निश्कर्ष

अनुसुचिहरु

ज्वालामुखी गाउँपालिका
लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण प्रतिवेदन, २०७८

१ पृष्ठभूमि

ज्वालामुखी गाउँपालिका एक बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक एवम् बहुसांस्कृतिक गाउँपालिका हो । प्रत्येक समुदाय, जातजातिहरूको समानुपातिक, सन्तुलित र न्यायसंगत प्रगति हुन सके मात्रै गाउँपालिकामा दिगो शान्ति र उन्नति प्रत्याभूत हुन्छ । हाम्रो समाजमा विद्यमान लैङ्गिक, जातीय असमानता, विभेदयुक्त व्यवहार र मान्यता, महिला हिंसा, महिला शोषण तथा उत्पीडन, गरिबी आदि जस्ता विसंगतिहरूलाई निरुत्साहित गर्न ज्वालामुखी गाउँपालिकाद्वारा सरकारी, गैर सरकारी क्षेत्र, निजी क्षेत्र तथा नागरिक समाज र दातृ निकाय समेतको सहयोग परिचालन गरी उल्लेख्य कार्यहरू हुँदै आइरहेका छन् ।

नेपालको संविधान २०७२ को राज्यका निर्देशक सिद्धान्तहरू अन्तर्गत नेपालको स्वतन्त्रता, सार्वभौमसत्ता, भौगोलिक अखण्डता र स्वाधीनतालाई सर्वोपरि राख्दै नागरिकको जीउ, धन, समानता र स्वतन्त्रताको संरक्षण गरी कानूनको शासन, मौलिक हक तथा मानव अधिकारका मूल्य र मान्यता, लैङ्गिक समानता, समानुपातिक समावेशीकरण, सहभागिता र सामाजिक न्यायको माध्यमबाट राष्ट्रिय जीवनका सबै क्षेत्रमा न्यायपूर्ण व्यवस्था कायम गर्ने उल्लेख छ । अतः ज्वालामुखी गाउँपालिकाकाले बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुसांस्कृतिक तथा भौगोलिक विविधता युक्त विशेषतालाई आत्म साथ गर्दै वर्गीय जातीय, लैङ्गिक विभेद र सबै प्रकारका जातिय छुवाछुतको अन्त्य गरी न्यायपूर्ण समाज स्थापना गर्ने, लैङ्गिक समानता, समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक गाउँपालिकाको निर्माण गर्ने सङ्कल्प लिएको छ । यी बर्गहरूको समानुपातिक विकासबाट नै समग्र समाजको विकास हुन पुग्दछ । समानुपातिक विकास आजको आवश्यकता हो । समुन्नत परिवार र समग्र समाजको विकासमा सबै बर्ग, जाति, भाषा, वर्ण, लिङ्ग र क्षेत्रको समान दायित्व र योगदान हुन आवश्यक छ । समुन्नत समाजको विकासमा यी सबै वर्गको समान महत्व हुदाहुँदै पनि राष्ट्रको समग्र स्थितिमा समानता देखिदैन ।

नेपालको संविधान २०७२ ले राज्यको नीति अन्तर्गत सामाजिक न्याय र समावेशीकरण सम्बन्धी नीति अन्तर्गत असहाय अवस्थामा रहेका एकल महिलालाई सीप, क्षमता र योग्यताको आधारमा रोजगारीमा प्राथमिकता दिँदै जीविकोपार्जनका लागि समुचित व्यवस्था गर्दै जाने, जोखिममा परेका, सामाजिक र पारिवारिक बहिष्करणमा परेका तथा हिंसा पीडित महिलालाई पुनःस्थापना, संरक्षण, सशक्तीकरण गरी स्वावलम्बी बनाउने, प्रजनन अवस्थामा आवश्यक सेवा सुविधा उपभोगको सुनिश्चितता गर्ने, बालबच्चाको पालन पोषण, परिवारको हेरचाह जस्ता काम र योगदानलाई आर्थिक रूपमा मूल्यांकन गर्ने, बालबालिकाको सर्वोत्तम हितलाई प्राथमिक रूपमा ध्यान दिने, मुक्त कर्मैया, कम्हलरी, हरवा, चरवा, हलिया, भूमिहीन, सुकुम्बासीहरूको पहिचान गरी बसोबासका लागि घर घडेरी तथा जीविकोपार्जनका लागि कृषियोग्य जमीन वा रोजगारीको व्यवस्था गर्दै पुनःस्थापना गर्ने, राष्ट्रिय विकासमा युवा सहभागिता अभिवृद्धि गर्दै राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक अधिकारहरूको पूर्ण उपयोगको वातावरण सिर्जना गर्ने, युवाको सशक्तीकरण र विकासका लागि शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी लगायतका क्षेत्रमा विशेष अवसर प्रदान गर्दै व्यक्तित्व विकास गर्ने तथा राज्यको सर्वाङ्गीण विकासमा योगदानका लागि उपयुक्त अवसर प्रदान गर्ने, आदिवासी जनजातिको पहिचान सहित सम्मानपूर्वक बाँच्न पाउने अधिकार सुनिश्चित गर्न अवसर तथा लाभका लागि विशेष व्यवस्था गर्दै यस समुदायसँग सरोकार राख्ने निर्णयहरूमा सहभागी गराउने तथा आदिवासी जनजाति र स्थानीय समुदायको परम्परागत ज्ञान, सीप, संस्कृति, सामाजिक परम्परा र अनुभवलाई संरक्षण र संवर्धन गर्ने, अल्पसंख्यक समुदायलाई आफ्नो पहिचान कायम राखी सामाजिक र सांस्कृतिक अधिकार प्रयोगको अवसर तथा लाभका लागि विशेष व्यवस्था गर्ने, मधेशी समुदाय, मुस्लिम र पिछडा वर्गलाई आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अवसर र लाभको समान वितरण तथा त्यस्ता समुदायभित्रका विपन्न नागरिकको संरक्षण, उत्थान, सशक्तीकरण र विकासका अवसर तथा लाभका लागि विशेष व्यवस्था गर्ने, उत्पीडित तथा पिछडिएको क्षेत्रका नागरिकको संरक्षण, उत्थान, सशक्तीकरण, विकास र आधारभूत आवश्यकता परिपूर्तिका अवसर तथा लाभका लागि विशेष व्यवस्था गर्ने, सामाजिक सुरक्षा र सामाजिक न्याय प्रदान गर्दा सबै लिंग, क्षेत्र र समुदायभित्रका आर्थिक रूपले विपन्नलाई प्राथमिकता प्रदान गर्ने, स्वस्थ, सक्षम र अनुशासित नागरिक तयार गर्न खेलकूद तथा खेलाडीमा योजनाबद्ध लगानी गर्ने र खेलकूदलाई राष्ट्रिय एकता सुदृढ गर्ने एवं अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा राष्ट्रिय सम्मान अभिवृद्धि गर्ने माध्यमको रूपमा विकास गर्ने, सामुदायिक तथा राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संघ संस्थाको लगानी र भूमिकालाई जवाफदेही र पारदर्शी बनाउँदै त्यस्ता संस्थाहरूको स्थापना, स्वीकृति, सञ्चालन, नियमन र व्यवस्थापनका लागि एकद्वार प्रणाली अपनाउने र राष्ट्रिय आवश्यकता र प्राथमिकताका क्षेत्रमा मात्र त्यस्ता संघ संस्थाहरूलाई संलग्न गराउने प्रतिबद्धता व्यक्त गरिएको छ ।

महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी, उत्पीडित, उपेक्षित र अल्पसंख्यक समुदाय र पिछडिएका क्षेत्र लगायतले भोग्नु परेका समस्यालाई सम्बोधन गर्न राज्यको समावेशी, लोकतान्त्रिक र अग्रगामी महिला र पुरुषबीच भेदभाव गर्न नहुने वा गर्न नपाईने भने पनि व्यवहारमा समानता छैन । संविधानसभाबाट नयाँ निर्माण भएको नेपालको संविधान २०७२ मा

महिलाको हक,अधिकार संरक्षण गर्न प्रष्ट प्रावधान समेत राखिएको छ। तसर्थ यसरी निर्माण हुने संविधान, ऐन, नियम,नीतिलाई सहयोग पुऱ्याउन स्थानीय तहहरूमा लैङ्गीक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण प्रक्रियालाई तीब्रता प्रदान गर्न आवश्यक छ।

स्थानीय तहको गहन जिम्मेवारीलाई बहन गर्न संस्था आफैँ लैङ्गीक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको दृष्टिकोणबाट सक्षम र संवेदनशिल हुन आवश्यक छ। स्थानीय तहको कार्यलाई अझ बढी प्रभावकारी बनाउन संस्थामा लैङ्गीक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण स्थितिको पहिचान र योजनाबद्ध तवरबाट लैङ्गीक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण प्रकृयालाई संस्थागत गर्न लैङ्गीक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण आवश्यक भएकोले ज्वालामूखी गाउँपालिकाले लैङ्गीक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यविधि, २०७६ बमोजिम लैङ्गीक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्य सम्पन्न गरेको छ।

२ अध्ययनको महत्त्व

गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने सबै जातजाति र वर्गमा विकासको समान प्रतिफल पुऱ्याउने कार्यमा गाउँपालिकाको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ। स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले महिला, जनजाति, आदिवासी, दलित, सामाजिक, आर्थिक रुपमा बञ्चित समूहहरूको सहभागितालाई बढाएर विकासको प्रक्रियालाई संस्थागत गर्ने पक्षमा जोड दिइ आफ्नो क्षेत्रको विकासका लागि साधनहरूको परिचालन र बाँडफाँडद्वारा सामाजिक समानता ल्याउने उद्देश्य राखेको छ। सोही अनुसार स्थानीय तहले विभिन्न खाले कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आईरहेको छ।

स्थानीय तहको गहन जिम्मेवारीलाई बहन गर्न स्थानीय सरकार आफैँ लैङ्गीक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको दृष्टिकोणबाट सक्षम हुन आवश्यक छ। स्थानीय सरकारको कार्यलाई बढी प्रभावकारी बनाउन गाउँपालिकामा लैङ्गीक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण स्थितिको पहिचान र योजनाबद्ध तवरबाट लैङ्गीक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विकास प्रकृयालाई संस्थागत गर्न लैङ्गीक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण आवश्यक छ। लैङ्गीक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण प्रकृया आफैँमा एउटा सहभागितामूलक स्वमूल्याङ्कन भएकोले गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारी तथा निर्वाचित पदाधिकारीहरूको व्यक्तिगत तथा संस्थागत कृयाकलापहरूलाई लैङ्गीक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको क्षेत्रमा काम गर्न उत्साह जगाउँछ। साथै यस प्रक्रियामा संलग्न कर्मचारीहरूलाई लैङ्गीक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण पक्षमा उत्तरदायी हुने तर्फ पनि उन्मुख गराउँदछ।

यस प्रक्रियाले स्थानीय तहको लैङ्गीक मूलप्रवाहीकरण तथा महिला सशक्तिकरण सम्बन्धी कार्यक्रममा प्रभावकारिता बढाउन र संस्थागत अपनत्वको भावना जगेर्ना गर्न पनि सघाउने हुन्छ। लैङ्गीक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण द्वारा कार्यक्रम तथा बजेटको विश्लेषण गरी आगामी वर्षको कार्यक्रम तथा बजेटलाई लैससास दृष्टिकोणबाट तय गर्न तथा बजेट विनियोजन गर्न समेत सघाउ पुऱ्याउँदछ।

३ लैङ्गीक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको उद्देश्य

(क) लैङ्गीक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण मार्फत गाउँपालिकाको संस्थागत संरचना र कार्यक्रमहरूमा महिला र सामाजिक रुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समूहहरूलाई समावेश गरी लैङ्गीक समानता र सबै जातजाती तथा समुदायको अर्थपूर्ण सहभागिता गराई लैङ्गीक अन्तर तथा सामाजिक विभेद प्रभावलाई सम्बोधन गर्दै लैङ्गीक मूलप्रवाहीकरण र सशक्तिकरण गर्दै लैजाने।

(ख) महिला र सीमान्तकृत समूहहरूलाई समावेश गरी उनीहरूको योजनाबद्ध रुपमा व्यक्तिगत र सामूहिक क्षमता अभिवृद्धि गरी गाउँपालिकाको विकास प्रक्रियामा निर्णायक तथा अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गरी आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरण गर्ने।

(ग) गाउँपालिकाको सबै कार्यक्रम, योजना र आयोजनाको प्रत्येक चरणमा लैससास दृष्टिकोणबाट अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने र यसलाई संस्थागत गर्दै लैजाने।

(घ) स्थानीय तहको दीर्घकालिन,आवधिक र वार्षिक योजनामा लैङ्गीक मूलप्रवाहीकरणलाई संस्थागत गर्न।

(ङ) समावेशीकरणको लक्ष्यलाई स्थानीय तहको संरचना र कार्य योजनामा स्थान दिन।

(च) लैससास अवधारणा अनुसार यसको प्रयोगलाई सरलीकृत रुपमा स्थानीयकरण गरि स्थानीय सरकारले गर्ने सम्पूर्ण विकासका कार्यहरूलाई लैससास उत्तरदायी र दिगो बनाउन आर्थिक श्रोतको सुनिश्चता, उपलब्धिको समतामूलक वितरण र उपयोगी बनाउने।

४ अध्ययनका सूचक र उपसूचकहरु

सूचक-१ नीति, कानून, योजना

उपसूचकहरु

१. नीति र कानूनमा समावेशिता/सहभागिता
२. योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन
३. बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन

सूचक -२ संस्थागत व्यवस्था

उपसूचकहरु

४. कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व
५. कार्यप्रणाली समावेशी
६. समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व
७. वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता
८. तथ्याङ्क सङ्कलन तथा व्यवस्थापन

सूचक -३ मानव संसाधन तथा क्षमता विकास

उपसूचकहरु

९. मानव संसाधन तथा क्षमता विकास
१०. अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना
११. कानूनी साक्षरता
१२. विपद व्यवस्थापनमा समावेशिता

सूचक -४ सेवा प्रवाह

उपसूचकहरु

१३. पूर्वाधार विकास
१४. प्रजनन स्वास्थ्य
१५. शिक्षा कार्यक्रम
१६. खानेपानी तथा सरसफाइ
१७. स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन

सूचक -५ सुशासन तथा उत्तरदायित्व

उपसूचकहरु

१८. सुशासन
१९. उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता
२०. सूचना तथा संचार
२१. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन
२२. समन्वय र सम्बन्ध विस्तार

५ अध्ययनको तरीका र विधि

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी परीक्षणले एउटा पक्षलाई मात्र नभई धेरै पक्षलाई समेटेर गाउँपालिकालाई सुधारात्मक बाटोमा लैजान पनि मद्दत गर्ने भएकोले विषयवस्तु सुहाउँदो विधि वा प्रकृयाहरु अपनाउन आवश्यक छ । यस अध्ययनको उद्देश्य पुरा गर्न संख्यात्मक तथा गुणात्मक सूचनाहरु प्राथमिक तथा द्वितीय स्रोतहरुबाट संकलन गरिएको थियो ।

प्राथमिक सूचना संकलनका स्रोतहरु :

- दस्तावेज समिक्षा (Litetutare Review)
- प्रमुख व्यक्तिहरूसँग अन्तर्वार्ता (Individual Interview)
- लक्षित समुह छलफल (Focus Group Discussion)
- कार्यशाला गोष्ठी (workshop)

द्वितीय सूचनाको स्रोतहरू :

- गाउँपालिकाको ऐन, नीति, निर्देशिकाहरू
- आवधिक र वार्षिक गाउँ विकास योजना पुस्तिका
- विभिन्न सान्दर्भिक बुलेटिनहरू
- गाउँपालिकाको आर्थिक प्रतिवेदनहरू
- वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन
- कार्यक्रम संचालन निर्देशिका
- अनुगमन/मूल्यांकन प्रतिवेदन

६. सहभागिहरू

गाउँपालिकाको अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडाका अध्यक्षहरू, गाउँकार्यपालिकाका सदस्यहरू तथा वडाका वडा सदस्यहरू, गाउँपालिका अन्तर्गत विभिन्न शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरू, महिला तथा सामाजिक बञ्चितकरणमा परेका व्यक्ति एवम् समुहहरू लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका मुख्य सहभागिहरू हुन् ।

७. विश्लेषणका औजारहरू

- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी पक्षबाट गाउँपालिकाको संस्थागत र कार्यक्रमको सूचकगत र उपसूचकगत माकुरे जालो (Spider wave Module) विधिबाट विश्लेषण
- गाउँपालिकाको सवल र कमजोर पक्ष एवं अवसर तथा चुनौतिहरूको विश्लेषण (Strength, opportunities, threats and weakness analysis)

८. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका मुख्य प्राप्तिहरू (Major Findings)

८.१ नीति, कानून र योजना

८.१.१ नीति र कानूनमा समावेशिता/सहभागिता

गाउँपालिकाले तर्जुमा गर्ने कानून (ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि, मापदण्ड), नीति र रणनीति तयार गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको दृष्टिले सहभागिता हुने गरेको छैन तथापि यस्ता प्रकारका दस्तावेजहरू तयार गर्दा सम्पूर्ण लिङ्ग, बर्ग, जाती, भाषाभाषी समुदायका मानिसहरूलाई छलफलमा सहभागि गराई उनीहरूको सुझावलाई समेत समाविष्ट गरेर तयार पार्नु पर्ने देखिन्छ ।

गाउँपालिकाले तर्जुमा गरेका ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि, मापदण्ड, नीति र रणनीतिका बारेमा समग्र निर्वाचित पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूलाई अभिमुखीकरण नभएको देखिन्छ । साथै स्वीकृत भएका कानून र नीतिहरू वेवसाइटमा राखिएको पाइएको छ तर प्रकाशन गरी सबैको पहुँचमा हुने गरी गाउँपालिकाका सम्बन्धित शाखाहरू र वडा कार्यालयमा नराखिएकोले आगामी दिनमा तर्जुमा गरिएका कानून, नीति र रणनीतिको बारेमा गाउँपालिकामा अभिमुखीकरण कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने र सम्पूर्ण शाखा र वडा कार्यालयमा राख्नु पर्ने देखिन्छ ।

गाउँपालिकाको लैससास नीति तर्जुमा भएको देखिन्छ भने अन्य महिला तथा सामाजिकरूपमा बञ्चितमा परेको समुदायहरू जस्तै अपांगतामैत्री, बालमैत्री, लैङ्गिकमैत्री, दलित वा जोखिममा परेको र अन्य समुदायको सामाजिक तथा आर्थिक रूपान्तरणका लागि छुट्टै नीति, निर्देशिका वा कार्यविधिहरू बनेको देखिदैन । गाउँपालिकामा हुनसक्ने सबै प्रकारका विभेद र दुर्व्यवहार जस्तै यौनजन्य, जातीय र महिला हिंसा नियन्त्रण, समान कामका लागि समान ज्यालाको लागि नीति बनाएर लागू गरिएको नदेखिएकोले तत्काल यस्ता प्रकारका नीतिहरू बनाइ कार्यान्वयन गर्नु आवश्यक देखिन्छ ।

८.१.२ योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन

गाउँपालिकाले आवधिक र वार्षिक योजना तर्जुमा गरी विभिन्न विकास निर्माण एवं चेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गर्दै आइरहेको छ । जसमा लैङ्गिक तथा सामाजिक रूपमा बहिष्करणमा परेका व्यक्ति र समूहहरूको सामाजिक तथा आर्थिक हैसियतमा परिवर्तन ल्याउने गरी आवधिक तथा वार्षिक योजनामा स्पष्ट ध्येय, परिकल्पना, लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति तथा नतिजामा उल्लेख गर्न आवश्यक देखिएको छ ।

गाउँपालिकाले गाउँ बस्तुगत विवरणमा उपलब्ध तथ्याङ्कको आधारमा लिङ्ग, उमेर, भूगोल, जातजाति, भाषा, सस्कृति, बर्ग, अपाङ्गता भएका व्यक्ति आदि अनुसारको आंशिक छुट्टाछुट्टै अवस्था विश्लेषण र आवश्यकता पहिचान गरी आवधिक

तथा क्षेत्रगत योजना तर्जुमा गर्ने गरेको पाइएकोले वस्तुगत विवरणलाई वार्षिक रूपमा अद्यावधिक गर्दै योजना तर्जुमा गर्नु आवश्यक देखिन्छ ।

वस्तीस्तरको योजना तर्जुमा प्रक्रियामा सबै प्रकारका लिङ्ग र समुदायको अर्थपूर्ण सहभागिता भइ योजना तर्जुमा हुने गरेको छ तथापि योजना छनोट र प्राथमिककरणका आधारहरूलाई अवलम्बन गरी योजना तर्जुमा गर्नु आवश्यक देखिन्छ ।

८.१.३. बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन

गाउँपालिकाले बजेट तर्जुमा गर्दा, वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम बनाउदा आवधिक, क्षेत्रगत योजनाहरूलाई आधार मानेर बनाउने गरेको पाइएपनि लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट तर्जुमा प्रक्रिया अवलम्बन गरी कार्ययोजना तयार गर्ने गरेको नपाइएकोले आगामी दिनमा लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट तर्जुमा प्रक्रिया अवलम्बन गरी वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नुपर्ने देखिन्छ । वार्षिक कार्यक्रममा विषयगत समिति अनुसार छुट्याईएको बजेट र कार्यक्रममा लैससासलाई केहि मात्रामा भएपनि एकमुष्ट बजेट विनियोजन मार्फत संवोधन गर्ने गरी विषयगत कार्यक्रमहरू तयार गरिएको देखिएकोले लैससासलाई स्पष्ट सम्बोधन हुने गरी योजना तर्जुमा गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ । बच्चिकरण र जोखिममा परेका व्यक्ति र समुदायको लागि जस्तै एकल महिलाका लागि बाखा पालन तालिम र बाखा सहयोग, गरिब र विपन्न युवालाई हाउस वाइरिड र पलम्बिड तालिम प्रदान गर्ने जस्ता विशेष कार्यक्रम तथा बजेट तय भइ कार्यान्वयन भएको छ ।

८.२. संस्थागत व्यवस्था

८.२.१ कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व

गाउँपालिकाको निर्णायक तहमा (कर्मचारी र पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरूपमा प्रतिनिधित्व नरहेको र कर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीच समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुन सकेको पाइदैन साथै महिला तथा विशेष समुदायलाई विशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेको कार्यटोली वा शाखा मार्फत भएको पाइदैन र जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिवृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुने गरी र महिला तथा बच्चिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति लिएको पाइदैन ।

८.२.२ कार्यप्रणाली समावेशी

महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि गाउँपालिकाको निश्चित कार्यनीति बनेको पाइदैन । स्थानीय तहमा लैससास फोकल पर्सनको व्यवस्था हुनुपर्ने कानूनी प्रावधान छ । तोकिएका लैससास फोकल पर्सनहरूले लैससास विकासको लागि सक्रिय हुनु पर्ने आवश्यक देखिन्छ । विकासको हरेक प्रक्रियामा लैससास मूलप्रवाहीकरण गर्न फोकल पर्सनको अहम भूमिका रहेको हुन्छ । यस गाउँपालिकाले महिला तथा बालबालिका शाखामा कार्यरत कर्मचारीलाई लैससास फोकल पर्सन तोके पनि प्रष्ट कार्य विवरणको अभाव र क्षमता विकासको लागि तालिमहरूको आवश्यक देखिन्छ ।

लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिको व्यवस्था नभएको र गाउँपालिकाको कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै पनि प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव महिला हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागु गरिएको देखिदैन ।

योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता नभएको र यस समितिले वडा तहमा योजना सम्बन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन नगरेको पाइएको छ ।

८.२.३ समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ बमोजिम गाउँपालिकामा गठित न्यायिक समिति र वडा तहका मेलमिलाप केन्द्रमा लैङ्गिक तथा सामाजिक रूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको प्रतिनिधित्व भएको पाइदैन । हालसम्म गठन भएका मेलमिलाप केन्द्रमा ४८ घण्टा तालिम प्राप्त व्यक्ति मात्र मेलमिलाप केन्द्रमा सदस्य हुन पाउने प्रावधान रहे बमोजिम अन्य व्यक्तिहरूको प्रतिनिधित्व हुन असम्भवप्राय देखिन्छ ।

गाउँपालिकाद्वारा गठित समितिहरू, उपसमिति तथा कार्यदलमा लैङ्गिक तथा सामाजिकरूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको केहि हदसम्म समानुपातिक प्रतिनिधित्व भए पनि आवश्यकता अनुरूप हुन सकेको छैन ।

गाउँपालिकामा विकासको हरेक पक्षलाई लैससास संवेदनशिल बनाउन लैससास मूलप्रवाहिकरण समन्वय समिति गठन र क्रियाशिल हुन आवश्यक देखिन्छ ।

लैङ्गिक तथा सामाजिक रूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको विकासका लागि छुट्टै कोषको स्थापना गरी उनीहरूको हितमा उक्त कोष संचालन गर्नु आवश्यक देखिए पनि महिला सम्बन्धि कोष बाहेक अन्य कोषहरू स्थापना नभएको पाइएको छ । स्थापित कोषलाई कोष सञ्चालन कार्यविधि बनाइ आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु आवश्यक छ ।

उपभोक्ता समिति गठन गर्दा वडा सदस्यको उपस्थितिमा आम भेला गर्ने गरेको र उक्त भेलामा सहजीकरणका लागि वडाका कर्मचारी र वडा सदस्यहरूको प्रमुख भुमिका हुने गरेको पाइएको छ । अधिकांश उपभोक्ता समितिमा ३३ प्रतिशत

भन्दा बढी महिलाको सहभागिता रहेको र अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षमध्ये कम्तीमा एकजना महिला सदस्य रहेको पाइएको छ भने उक्त उपभोक्ता समितिमा लैङ्गिक तथा बहिष्करणमा परेका व्यक्ति र समुह, लाभान्वित समूहको समेत प्रतिनिधित्व भएको छ ।

अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिले विगतमा अनुगमनका क्रममा अनुगमन सूचकहरूको प्रयोग गरी अनुगमन गर्ने नगरेको र चालु वर्षबाट लैससास सम्बन्धि सूचकहरू समावेश गरी अनुगमन निर्देशिका जारी गरेर अनुगमन गर्ने गरेको पाइयो तथापि आगामी दिनमा यसलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनका लागि समयसापेक्ष अनुगमन सूचकहरूमा परिमार्जन गर्दै अनुगमन गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

गाउँपालिकाले टोल विकास संस्था तथा समुदायमा आधारित संस्थाहरू वा समितिहरू जस्तै: महिला समुह, आमा समुह, बाल क्लब, संचार समुह, कृषि समुह दर्ता र सूचीकृत गरी सक्रियरूपमा संचालनमा ल्याएको पाइएको छ । महिलाहरूको वडास्तरमा समूह र गाउँपालिका स्तरीय सञ्जाल निर्माण भएको छ भने ७ वटै वडाहरूमा वडा स्तरको बाल क्लबहरू र गाउँपालिका स्तरको बाल सञ्जाल गठन भइ क्रियाशिल रहेको र उनीहरूको क्षमता विकासका क्रियाकलापहरू संचालन भइरहेको छ । गाउँपालिकामा विभिन्न कृषि समूहहरू पनि दर्ता प्रक्रियामा रहेकाले दर्ता गराइ क्रियाशिल बनाउनु आवश्यक देखिन्छ ।

८.२.४ तथ्याङ्क सङ्कलन तथा व्यवस्थापन

ज्वालामूखी गाउँपालिकाले हालै समुदायस्तरका आधारभूत खण्डकृत सूचना र तथ्यांक संकलन तथा अध्यावधिक गरेको छ भने समुदायस्तरका आधारभूत तथ्यांक संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिवको पहिचान गरी गाउँ बस्तुगत विवरणमा छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गरेको पाइन्छ । गाउँपालिकाले गाउँ बस्तुगत विवरणको आधारमा खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानि हालसम्म स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने गरेको पाइदैन । गाउँपालिकाले राष्ट्रिय परिचय पत्र तथा पञ्जकरण शाखा मार्फत सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्यांक अध्यावधिक गर्ने गरेको पाइएको छ ।

८.२.५ वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता

गाउँपालिकामा महिला विकास, लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना गरिनुका साथै आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समूहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि बजेटको व्यवस्था भइ उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा भएको देखिन्छ । गाउँपालिकामा लैङ्गिक डेस्कको विकास र आवश्यक मानवीय श्रोतहरू लागि बजेटको व्यवस्था भएको पाइन्छ । बाल हेल्पलाइन १०९८, बालबालिका हराएमा वा भेटिएमा १०४, महिला तथा बालबालिकामाथि हुने हिंसाको बारेमा उजुरी गर्न सकिने राष्ट्रिय महिला आयोगको टोल फ्रि नं. ११४५, घरेलु हिंसा जस्ता उपयोगी जानकारीहरू समुदाय स्तरसम्म प्रभावकारी ढंगबाट सूचना प्रवाह गर्न स्थानीय संयन्त्र प्रयोग गरी लाभग्राहीहरूलाई आंशिक रूपमा सूचना प्रवाह गर्ने गरेको पाइएकोले आगामी दिनमा यस्ता प्रकारका सहूलियतहरू प्रयोग गर्नका लागि जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरी नागरिकहरूको पहुँच बढाउनु आवश्यक देखिन्छ ।

८.३ मानव संसाधन तथा क्षमता विकास

८.३.१ मानव संसाधन तथा क्षमता विकास

हालै मात्र गाउँपालिकामा स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षमता स्व-मूल्याङ्कन गरी क्षमता विकास कार्ययोजना बनाएको देखिन्छ तर यस्ता कार्ययोजनाका लागि आवधिक, क्षेत्रगत र वार्षिक कार्यक्रममा समावेश गरी कार्यान्वयन गर्नु आवश्यक देखिएकाले आगामी तर्जुमा गरिने योजनामा अनिवार्य रूपमा यस्ता कार्ययोजनालाई अनिवार्य रूपमा समेटेर कार्यान्वयन गर्नु आवश्यक छ ।

गाउँपालिका विशेष गरी वडा तहमा संचालन गर्ने क्षमता विकास कार्यक्रमहरूमा सहभागीहरूको छनौट गर्दा लैङ्गिक तथा सामाजिकरूपमा बहिष्करणमा परेका केहि व्यक्ति र समूहलाई मात्र विशेष प्राथमिकतामा राखेर आवश्यकता पहिचानका आधारमा क्षमता विकास गर्ने गरिएकोमा आगामी दिनमा सम्पूर्ण बर्ग,समूह र क्षेत्रका सहभागीहरूलाई समेटेर क्षमता विकास गर्नु आवश्यक छ । यस्ता प्रकारका कार्यक्रममा स्वरोजगारी सृजना गर्न सक्ने क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखेर सञ्चालन गर्न सकेमा उनीहरूको आय आर्जन क्षमतामा वृद्धि भइ स्वरोजगारको अवस्था सृजना हुन सक्ने सम्भव प्राय देखिन्छ ।

स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षमता स्व-मूल्याङ्कनबाट औल्याइएका कमीकमजोरीहरूलाई क्षमता विकास योजनाको रूपमा तर्जुमा गरी निर्वाचित जनप्रतिनिधि,गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरू र लक्षित समूहहरूलाई प्राथमिकतामा राखेर सङ्घीय तथा प्रदेश सरकारसंगको समन्वयमा क्षमता विकास कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिएको छ । साथै गाउँपालिकाका अधिकांश पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंसा सम्बन्धी तालिम लिएका र महिला र बन्धितकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरेर लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन भएको पाइन्छ ।

मानव संसाधन विकास इकाईको स्थापना र श्रोत व्यक्तिहरूको अभिलेख राख्ने र महिला श्रोत व्यक्तिहरूको विवरण पनि अभिलेखमा राख्न आवश्यक देखिन्छ । गाउँपालिकाले नियमित रूपमा लैससास विषयमा साभ्ना चासो भएका राष्ट्रिय तथा अन्तरराष्ट्रिय संस्थाहरूसँग समन्वय गरी बैठक तथा विचारको आदान प्रदान गर्न आवश्यक भएको देखिन्छ । महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्न महिला कानुनी शिक्षाको कार्यक्रम महिला शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार, संचारमा जोड दिन आवश्यक छ ।

८.३.२ अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना

ज्वालामूखी गाउँपालिकाले महिला हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान बाहेक महिला विरुद्ध हुने सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू संचालनका लागि खासै पहल भएको देखिँदैन साथै समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै (जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउने खालका कार्यक्रमहरू पनि संचालन भएको पाइँदैन ।

८.३.३ कानूनी साक्षरता

गाउँपालिकामा महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका जनप्रतिनिधिहरू र पालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, विषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनहरूको बारेमा अभिमुखीकरण नभएको र कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य विषयवस्तुका सम्बन्धमा समय समयमा अभिमुखीकरण गरेको पाइँदैन । यसका अतिरिक्त महिलाहरूको लागि कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचबिखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रम आदिवारे कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू हाल सम्म संचालित भएको पाइँदैन ।

८.३.४ विपद् व्यवस्थापनमा समावेशिता

गाउँपालिकाले विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी निर्देशिका र विपद् व्यवस्थापन कोष परिचालन कार्यविधि स्वीकृत गर्दा महिला तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदायसँग परामर्स नगरेको र यस्ता दस्तावेजमा सिमान्तीकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान रहेको पाइँदैन । गाउँपालिकाको विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदाय समेतको खण्डीकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन गरेको पाइँदैन ।

८.४ सेवा प्रवाह

८.४.१ पूर्वाधार विकास

गाउँपालिका अन्तर्गत बनेका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरू, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचनाहरू निर्माण गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण भएको देखिँदैन तर स्थानीय गैर सरकारी संस्थासंगको समन्वयमा महिला तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदिको वितरण गरेको पाइँन्छ ।

८.४.२ प्रजनन स्वास्थ्य

ज्वालामूखी गाउँपालिकाले गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी वार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश नभएको भए पनि केहि स्वास्थ्य चौकी र सार्वजनिकस्थलहरूमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलगगै कक्ष र समयको व्यवस्था र सो को व्यवस्थापन गरेको पाइँन्छ । साथै नियमित रूपमा परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालन भइरहेका छन् भने गाउँपालिकासंग महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने कार्यक्रम र बजेट भएको पाइँन्छ ।

८.४.३ शिक्षा कार्यक्रम

ज्वालामूखी गाउँपालिकाले विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउने प्रवन्ध मिलाउनुका साथै आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा बञ्चितकरणमा परेका समुदायका सबै बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्नुका साथै विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन गरिरहेको छ ।

८.४.४ खानेपानी तथा सरसफाइ

गाउँपालिका परिसरमा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था र स्थानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध मिलाइएको भए पनि महिला र पुरुषका लागि अलगगै शौचालयको व्यवस्था भएको पाइदैन। स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुक्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौँडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरेको र कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्साको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरुषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गरेको पाइन्छ। तथापि महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन भएको पाइदैन।

८.४.५ स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन

गाउँपालिकाले योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू राख्ने र वार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरेको पाइदैन भने स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू संचालन गरेको पाइदैन। साथै गरिब तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको पाइदैन।

८.५ सुशासन तथा उत्तरदायित्व

८.५.१ सुशासन

गाउँपालिकाले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा मापदण्ड तयार गरी कार्यपालिका तथा सभाबाट पारित गरेको भए पनि विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निष्पक्षता र महिला तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदायलाई अग्रधिकार जस्ता नीति कार्यान्वयनमा ल्याएको पाइदैन। महिला विकासका लागि भएका बेईजिड घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्धता र दिगो विकासका सत्रवटा लक्ष्यहरू, बाल अधिकार, जातीय विभेद विरुद्धको अन्तराष्ट्रिय महासन्धी १९४८, क्षेड, अपांगता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार संरक्षण गर्ने महासन्धि आदिको बारेमा स्थानीय सरकारका प्रतिनिधि र कर्मचारीहरूलाई अभिमुखिकरण नभएको पाइएकोले यथासक्य चाँडो यस बारेमा अभिमुखिकरण गर्नु आवश्यक देखिएको गरिएको छ। कोहि पनि पछाडी नछुट्नु भन्ने कुराको सुनिश्चितताको लागि अध्ययन र विश्लेषण गरी तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्नु आवश्यक छ। यसका अलावा दिगो विकासका लक्ष्यहरूलाई सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूसंगको सहकार्यमा स्थानीयकरण गरी कार्यान्वयन गर्न आवश्यक देखिन्छ।

महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि (१९४८) कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसंघीय सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नं. १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनी उल्लेख गरेका कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन नगरेको पाइएकोले आगामी दिनमा यस्ता कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकतामा राखी बजेट विनियोजन गरेर कार्यान्वयन गर्नु अपरिहार्य देखिन्छ।

महिला अधिकार स्थापना र महिला माथि हुने हिंसा विरुद्धको विभिन्न दिवस र अभियान जस्तै महिला हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान, किशोरी दिवस, अन्तराष्ट्रिय महिला दिवस, स्वच्छ महिनावारी दिवस सम्बन्धी कार्यक्रम मध्ये महिला हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान कार्यक्रम संचालन भएको र अन्य कार्यक्रम गाउँपालिकामा कार्यरत गैरसरकारी संघसंस्थाहरूले कार्य प्रकृति अनुसार सञ्चालन गर्ने पाइएकोले आगामी दिनहरूमा गाउँपालिकाबाट यस्ता प्रकृतिका कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकता दिई कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नु आवश्यक देखिन्छ।

बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम सञ्चालनका लागि गाउँपालिकाले बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम तर्जुमा गरेकाले सो कार्यक्रमबाट बाल अधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने पक्षमा सुनिश्चित हुनु पर्ने देखिन्छ भने अन्य समाजमा विद्यमान जातीय विभेद र छुवाछुत सम्बन्धी सामाजिक, सांस्कृतिक र धार्मिक कुरीति र अभ्यास हटाउनका लागि बजेट विनियोजन सहित कार्यक्रम तयार पानी समयमै कार्यान्वयनका लागि गाउँपालिकाले पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ।

८.५.२ उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता

गाउँपालिकाले गाउँपालिकास्तरिय सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, लैससास परीक्षणको अभ्यास गरेको पाइयो भने गुनासो सुनुवाईका लागि गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्था र गुनासोको व्यवस्थापन गर्ने

गरिएको, विद्युतीय सामुदायिक सूचना पाटीको व्यवस्था मार्फत सेवाग्राहीलाई सेवाप्रवाहको बारेमा जानकारी गराइएको, नागरिक वडापात्र जस्ता सामाजिक जवाफदेहिताका औजारहरूको कार्यान्वयन प्रभावकारी ढंगबाट गर्ने गरेको पाइएको छ, तथापि उक्त सामाजिक जवाफदेहिताका औजारहरूको प्रयोग गर्दा लैङ्गिक तथा सामाजिकरूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहहरूको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने नगरिएकोले आगामी दिनमा यस्ता बर्गको अर्थपूर्ण सहभागिता हुनु पर्ने देखिन्छ ।

सार्वजनिक सुनुवाईका लागि बहिर्गमन अभिमत र नागरिक प्रतिवेदनको प्रयोग मार्फत सेवाग्राहीले भोगेका वास्तविक समस्याको उजागर हुने भएकाले आगामी दिनमा यस्ता प्रकारका औजारहरूको प्रयोग अनिवार्य देखिन्छ । हाल गाउँपालिकाको वेभसाइट निर्माण भई विभिन्न महत्वपूर्ण सूचनाहरू यसै वेभसाइट मार्फत सार्वजनिककरण गर्ने अभ्यास भइरहेको र आगामी दिनहरूमा गाउँपालिकाको वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट, आय-व्यय, पार्श्वचित्र, जोखिम नक्साकन, आवधिक तथा रणनीतिक योजनाहरू, पञ्जीकरणको तथ्यांक, सामाजिक सुरक्षा भत्ताको विवरण तथा अन्य नियमित सूचनाहरूलाई सबैले बुझ्ने सरल र सजिलो भाषामा अद्यावधिक गर्न आवश्यक देखिएको छ, साथै यस्ता प्रकारका सूचनाहरू स्थानीय संचार माध्यम र सूचना पाटीबाट प्रकाशित गर्ने प्रचलनलाई अरु बढवा दिन आवश्यक देखिन्छ ।

आगामी दिनमा लैससासका राम्रा अभ्यासहरू, घटना अध्ययन आदिको प्रकाशन गर्ने नगरेको, विभिन्न समितिहरूमा छलफल गर्ने नगरेको, अन्य स्थानीय तह, नागरिक समाज तथा प्रदेश र संघ सम्बन्धित निकायहरूसंग आदान प्रदान गर्ने र सूचना, शिक्षा र संचारका साधनहरूको प्रभावकारी प्रयोगका लागि सम्पूर्ण सहभागिहरूको ऐक्यमत देखिएकाले यसलाई तत्काल कार्यान्वयन गर्न बाञ्छनिय देखिन्छ ।

८.५.३ सूचना तथा संचार

गाउँपालिकाले नियमितरूपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने गरेको र महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठ नागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी सार्वजनिक नगरेकोले आगामी दिनमा सार्वजनिक गर्नु पर्ने देखिन्छ, भने स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्नुका साथै स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छपा माध्यमद्वारा समावेशीकरण तथा लैंगिक समानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको पाइन्छ ।

८.५.४ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

गाउँपालिकाले सञ्चालन गरेका कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्बन्धित समुदायले पूरा लाभ लिन नसकेकाले संचालन गरेका कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्नु पर्ने देखिन्छ, साथै समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न बर्ग, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथि छलफल गर्नु पर्ने देखिन्छ, भने अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू आगामी वर्षका कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

८.५.६ समन्वय र सम्बन्ध बिस्तार

गाउँपालिकाले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरेको पाइएको छ, तर लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच सञ्जाल बनी कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमितरूपमा कार्य गरेको पाइदैन ।

९. लैससास बजेट परीक्षणबाट देखिएको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था

९.१ परीक्षण पश्चात सूचकहरूले प्राप्त गरेको अंक

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्रासाङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
१	नीति, कानून, योजना २०	नीति र कानूनमा समावेशिता, सहभागिता	८	१.१.१	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा गर्दा लैससास दृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको विषयवस्तु र शब्द चयन समावेशी र सहभागितामूलक हुने गरे नगरेको ।	०-१	०.५	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा गर्दा लैससास दृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको विषयवस्तु र शब्द चयन समावेशी र सहभागितामूलक हुने गरेको ।	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा, मस्यौदाको विषयवस्तु र शब्द चयन आँसिक रूपमामात्र समावेशी र सहभागितामूलक हुने गरेको ।	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा गर्दा लैससास दृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको विषयवस्तु र समावेशी शब्द चयन र सहभागितामूलक हुने नगरेको ।	स्थानीय तहले स्वीकृत गरेका नीति तथा कानूनी दस्तावेजहरू र स्वीकृतिको लागि प्रस्तुत गरेका मस्यौदा नीति तथा कानूनी दस्तावेजहरू । यस सम्बन्धी निर्णय फाइलहरू ।
२				१.१.२	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरे /नगरेको ।	०-१	१	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे आँसिक रूपमा मात्र लेखाजोखा गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने नगरेको	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा तथा निर्णय फाइलहरू ।
३				१.१.३	स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू)	०-१	०.५	स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्बन्धी	स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्बन्धी	स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू)	स्थानीय सरकारका स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजना सम्बन्धी दस्तावेजहरू ।

				सम्बन्धी विषयहरू समावेश भए /नभएको ।			भएका नीतिहरू) सम्बन्धी विषयहरू समावेश भएको । v	विषयहरू आँसिक रूपमामात्र समावेश भएको ।	सम्बन्धी विषयहरू समावेश नभएको ।	
४			१.१.४	स्थानीय सरकारको महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलगगै नीतिहरू छुन् / छैनन् ९स्थानीय ऐन, कानून, कार्यविधि, निर्देशिकामा खास व्यवस्था गरिएको वा नगरिएको)।	०-१	१	स्थानीय सरकारको महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलगगै नीति भएको र यस्तो नीति स्थानीय ऐन, कानून, कार्यविधि, निर्देशिकामा समावेश गरिएको । v	स्थानीय सरकारको महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलगगै नीति भएको र स्थानीय ऐन, कानून, कार्यविधि, निर्देशिकामा समावेश नगरिएको ।	स्थानीय सरकारको महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने नीति दस्तावेज र स्थानीय ऐन, कानून, कार्यविधि, निर्देशिकाहरू ।	
५			१.१.५	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बञ्चितमा परेको समुदाय अर्थात् लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरू रोक्न पर्याप्त प्रावधान व्यवस्था गरिएको छ / छैन ।	०-१	०.५	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बञ्चितमा परेको समुदाय अर्थात् लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरू रोक्न पर्याप्त प्रावधान राखिएको । v	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बञ्चितमा परेको समुदाय अर्थात् लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरू रोक्ने खालका केही प्रावधानमात्र समावेश गरिएको ।	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बञ्चितमा परेको समुदाय अर्थात् लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरू रोक्न कुनै प्रावधान नराखिएको ।	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिहरू र तिनको लैससास दृष्टिले विश्लेषण गरिएको दस्तावेज ।
६			१.१.६	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा बञ्चितमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद	०-१	०	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा बञ्चितमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाएको र सोहि	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा बञ्चितमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीय स्तरमा महिला तथा बञ्चितमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने	महिला तथा बञ्चितमा परेको समुदाय माथि हुने विभेद उपर सुनुवाई भएका प्रमाणित कागजातहरू र महिला तथा बञ्चितमा परेका समुदायहरूको स्वयम भनाइहरूको दस्तावेज

				उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाए / नमिलाएको			अनुरूप कार्यन्वयन हुने गरेको ।	प्रवन्ध मिलाएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध नमिलाएको । v	
७			१.१.७	महिला र पुरुषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान रहे । नरहेको । (समुदायको प्रचलन विभेदकारी भए नभएको)	०-१	०.५	महिला र पुरुषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान रहेको ।	महिला र पुरुषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने केही प्रावधानमात्र रहेको । v	महिला र पुरुषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने कुनै प्रावधान नरहेको ।	महिला र पुरुषमा श्रमको ज्याला भुक्तानी दस्तावेज १समुदायको प्रचलन विभेदकारी भए नभएको०
८			१.१.८	स्थानीय तहको नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधान रहे / नरहेको	०-१	०	स्थानीय तहको नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधानहरु रहेको ।	स्थानीय तहको नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने केही प्रावधान रहेको ।	स्थानीय तहको नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने कुनै प्रावधान नरहेको । v	स्थानीय तहको श्रम नीति दस्तावेज र यसको समीक्षा प्रतिवेदन ।
९	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	८	१.२.१	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको छ / छैन	०-१	१	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको ।	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि आँसिक रुपमामात्र नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको ।	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश नगरिएको v	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य विक्षेपण दस्तावेज
१०			१.२.२	गाउँपालिका /नगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको	०-१	०.५	गाउँपालिका / नगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विक्षेपणको आधारमा	गाउँपालिका / नगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विक्षेपणको	गाउँपालिका / नगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको	गाउँपालिका / नगरपालिकाको महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विक्षेपणको आधारमा सो समूहको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले निर्धारण गरेको बजेट सीमा ।

				समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमा सो समूहको लागि वा प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउने गरे / नगरेको			सो समूहको लागि वा प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउने गरेको ।	आधारमा सो समूहमध्ये केहीको लागिमात्र प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउने गरेको । v	समूहको लागि वा प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउने नगरेको ।	
११			१.२.३	स्थानीय सरकारको योजना सूची लक्षित समूहहरूको सक्रिय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरूले छनौट गरेका योजना प्राथमिकीकरणमा पर्ने गरे / नगरेको (योजना तर्जुमा गर्दा गाउँ, वस्तीस्तरबाट आएका योजना कार्यक्रमहरूलाई समेटे नसमेटेको परीक्षण)	०-१	०	स्थानीय सरकारले गाउँ, वस्तीस्तरबाट योजना सूची संकलन गर्दा लक्षित समूहहरूको सक्रिय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरूले छनौट गरेका योजना प्राथमिकीकरणमा पर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारले गाउँ, वस्तीस्तरबाट योजना सूची संकलन गर्दा केही मात्र लक्षित समूहको सक्रिय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरूले छनौट गरेका केही योजनामात्र प्राथमिकीकरणमा पर्ने गरेको । v	स्थानीय सरकारले गाउँ, वस्तीस्तरबाट योजना सूची संकलन गर्दा लक्षित समूहको सक्रिय सहभागितामा तयार हुने नगरेको र उनीहरूले माग गरेका योजनाले सामान्यतया प्राथमिकता नपाउने गरेको ।	स्थानीय सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा भएका सहभागीहरूको सूची, फोटो र वडास्तरबाट छनौट भएका योजनाको सूची र लक्षित समूहले छनौट गरेका कार्यक्रमको सूची ।
१२			१.२.४	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा बञ्चितकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल भए / नभएको	०-१	१	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा बञ्चितकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल भएको । v	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा बञ्चितकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा सामान्य छलफल भएको ।	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा बञ्चितकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल नभएको ।	बजेट तर्जुमा मार्गदर्शनको प्रति र यसमा योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा बञ्चितकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषय समावेश भएको प्रमाण ।
१३			१.२.५	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समूहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको	०-१	०.५	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समूहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समूहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समूहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समूहहरूको छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता

				आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने गरिए /नगरिएको (तयारी प्रतिवेदन)			गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने गरिएको ।	पहिचान गरी सो अनुसार केही कार्यक्रम तय हुने गरेको। ✓	आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने नगरिएको ।	पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तयारी प्रतिवेदन
१४			१.२.६	स्थानीय सरकारले दीगो विकासका लक्ष्यहरू विशेष गरेर लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजन हुने गरे / नगरेको	०-१	०	स्थानीय सरकारले दीगो विकासका लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजन गर्ने गरेको।	स्थानीय सरकारले दीगो विकासका लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसार केही कार्यक्रमहरूमा बजेट विनियोजन गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारले दीगो विकासका लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण नगरेको बजेट विनियोजन पनि गर्ने नगरेको। ✓	स्थानीय सरकारले दीगो विकासका लक्ष्यहरू स्थानीयकरण गरेको दस्तावेज र सोलाई प्राप्त गर्ने कार्यक्रमहरू बजेट विनियोजन दस्तावेज
१५			१.२.७	स्थानीय तहका योजना महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरी बने / नबनेको	०-१	१	स्थानीय तहका योजनाले महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरी बनेको। ✓	स्थानीय तहका योजनाले महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई सिमित रूपमा प्रत्यक्ष लाभ र केही अप्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरी बनेको	स्थानीय तहका योजनाले महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरी नबनेको ।	स्थानीय तहका योजना दस्तावेज
१६			१.२.८	स्थानीय सरकारका उपभोक्ता समितिहरूमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूको सहभागिता भएको, मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिए / नदिएको	०-१	१	स्थानीय सरकारका उपभोक्ता समितिहरूमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूको सहभागिता भएको, मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिएको । ✓	स्थानीय सरकारका उपभोक्ता समितिहरूमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूको सहभागिता गर्ने र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिने नीति लिएको ।	स्थानीय सरकारका उपभोक्ता समितिहरूमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूको सहभागिता नभएको, मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी पनि नदिएको ।	स्थानीय सरकारका उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन सम्बन्धी कानूनका प्रावधानहरू र केही योजनाको नमूना अवलोकन

१७	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४	१.३.१	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गका समूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने गरिए /नगरिएको	१	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गका समूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने गरिएको	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गका समूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने गरिएको	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गका समूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने नगरिएको ।	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा अघि समुदायका सरोकारवालाहरू सँगको छलफल र परामर्श तथा विपन्नता स्तरीकरण सम्बन्धी आवधिक दस्तावेज
१८			१.३.२	स्थानीय सरकारका क्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण नियमितरूपमा गर्न बजेटको व्यवस्था गरिए / नगरिएको	०-१	०.५	स्थानीय सरकारका क्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण नियमितरूपमा गर्न बजेटको व्यवस्था गर्ने गरिएको ।	स्थानीय सरकारका क्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण गर्न कहिले काहीं बजेटको व्यवस्था हुने गरेको ।	स्थानीय सरकारको बजेट विनियोजन र लैससास परीक्षण दस्तावेजहरू
१९			१.३.३	परीक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश गरिए /नगरिएको	०-१	०	परीक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश गरेको ।	परीक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश भएपनि पर्याप्त नभएको ।	स्थानीय सरकारको बजेट विनियोजन र लैससास परीक्षण दस्तावेजहरू
२०			१.३.४	स्थानीय सरकारको बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन	०-१	०.५	स्थानीय सरकारको बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन गरी	स्थानीय सरकारको बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि कहिले कहीं बजेट विनियोजन गरी	बजेट तथा कार्यक्रमबीच भिडान नतिजा निकाल्ने, बजेट तथा कार्यक्रम दस्तावेज

				गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममा समयैमा खर्च गरिए /नगरिएको (बजेट तथा कार्यक्रमबीच भिडान)			उनीहरूको हितका कार्यक्रममा समयैमा खर्च गर्ने गरिएको ।	उनीहरूको हितका कार्यक्रममा खर्च गर्ने गरिएको । v	हितका कार्यक्रममा खर्च गर्ने नगरिएको ।		
२१	संस्थागत व्यवस्था २०	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४	२.१.१	स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा (कर्मचारी । पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरूपमा (५०/५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व रहेको छ /छैन	०-१	०.५	स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा (कर्मचारी । पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरूपमा (५०/५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व रहेको अवस्था ।	स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा (कर्मचारी । पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरूपमा (५०/५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व नभए पनि कम्तिमा ३३ प्रतिशत प्रतिनिधित्व रहेको अवस्था v	स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा (कर्मचारी । पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरूपमा (५०/५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व नभए पनि कम्तिमा ३३ प्रतिशत प्रतिनिधित्व नरहेको अवस्था	स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा रहेका (कर्मचारी । पदाधिकारी) को नामावली
२२				२.१.२	स्थानीय सरकारका कर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीच समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनसक्ने रणनीति लिइएको छ /छैन	०-१	०	स्थानीय सरकारका कर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीच समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनसक्ने रणनीति लिइएको अवस्था ।	स्थानीय सरकारका कर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायमध्येबाट केही समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको सिमित समावेशी प्रतिनिधित्व हुनसक्ने रणनीति लिइएको अवस्था ।	स्थानीय सरकारका कर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीच समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनसक्ने रणनीति लिइएको छैन । v	स्थानीय सरकारका कर्मचारीहरूको पदपूर्तिको सम्बन्धी नीति, कानून र अभ्यास सम्बन्धी दस्तावेज
२३				२.१.३	स्थानीय सरकारले महिला तथा विशेष समुदायलाई विशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझ्नेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश	०-१	०	स्थानीय सरकारले महिला तथा विशेष समुदायलाई विशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझ्नेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समावेश गरेको	स्थानीय सरकारले महिला तथा विशेष समुदायलाई विशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझ्नेको कर्मचारी वा	स्थानीय सरकारले महिला तथा विशेष समुदायलाई विशेष सेवा प्रदान गर्दा रणनीति तथा कार्यनीति र सेवा प्रवाह दस्तावेज	स्थानीय सरकारले महिला तथा विशेष समुदायलाई विशेष सेवा प्रदान गर्ने रणनीति तथा कार्यनीति र सेवा प्रवाह दस्तावेज

				गरेको कार्यटोली वा शाखा मार्फत दिने गरेको /नगरेको ?			कार्यटोली वा शाखा मार्फत सेवा दिने गरेको ।	कार्यटोली मार्फत दिने गरेको ।	जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेर सेवा दिने नगरेको ।v	
२४			२.१.४	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिवृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुने गरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति लिएको /नलिएको	०-१	०	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिवृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुने गरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति लिएको ।	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिवृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुनेगरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई समेत सेवा प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति लिएको ।	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिवृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर पाइने गरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति नरहेको । v	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई क्षमता अभिवृद्धिको अवसर प्रदान गर्ने सकारात्मक विभेदको नीति तथा रणनीति दस्तावेज
२५	कार्यप्रणाली समावेशी	४	२.२.१	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति छ /छैन	०-१	०	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति रहेको ।	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति भएपनि कार्यान्वयनमा नरहेको ।	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति नरहेको । v	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको कार्यनीति दस्तावेज
२६			२.२.२	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था छ। छैन र १लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी	०-१	१	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था रहेको १लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था कार्यशर्त	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था रहेको १लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था रहेको १लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था नगरिएको ।	स्थानीय सरकारको संगठन संरचना र लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको कार्य निर्देश शर्त र जिम्मेवारी किटान दस्तावेज

				किटान सहित गरिए /नगरिएको)			र जिम्मेवारी किटान सहित रहेको) v	रहेको) तर कार्यान्वयनमा नरहेको		
२७			२.२.३	स्थानीय सरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै पनि प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव महिला हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागु गरिएको छ/छैन	०-१	०	स्थानीय सरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने सबै प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव महिला हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागु गरिएको।	स्थानीय सरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने दुर्व्यवहार, भेदभाव र महिला हिंसा नियन्त्रण सम्बन्धी आचार संहिता रहेको तर कार्यान्वयन नभएको।	स्थानीय सरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने दुर्व्यवहार, भेदभाव र महिला हिंसा नियन्त्रण सम्बन्धी आचार संहिता केही पनि नरहेको। v	स्थानीय सरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने सबै प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव महिला हिंसा नियन्त्रण सम्बन्धी आचार संहिता दस्तावेज /निर्णय पुस्तिका
२८			२.२.४	योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता भए नभएको र यस समितिले वडा तहमा योजना सम्बन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन गरे /नगरेको	०-१	०.५	योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता रहेको र यस समितिले वडा तहमा योजना सम्बन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन समेत गरेको।	योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता रहेतापनि यस समितिले वडा तहमा योजना सम्बन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन नगरेको। v	योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता नरहेको र यस समितिले वडा तहमा योजना सम्बन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन समेत नगरेको।	योजना तर्जुमा समितिलाई र लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिले सुझाव दिएको दस्तावेज, बैठकको उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका र वडास्तरमा गरेको अनुगमन प्रतिवेदन
२९		समिति, उपसमिति र कार्यदलम प्रतिनिधित्व	४	२.३.१	०-१	१	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी र समानुपातिक	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायबाट समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था रहेपनि व्यवहारमा	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायबाट समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था नरहेको।	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायबाट समावेशी प्रतिनिधित्व भएको उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका

				प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था रहे / नरहेको			प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था रहेको। v	केहीकोमात्र प्रतिनिधित्व हुने गरेको।		
३०			२.३.२	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छुलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन पाए / नपाएको	०-१	०.५	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छुलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन पाएको।	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छुलफलमा भागलिन पाए पनि निर्णय निर्माणमा भूमिका खेल्न नसकेको। v	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूको छुलफल सहभागिताको उपस्थिति र निर्णय पुस्तिकाको प्रति	
३१			२.३.३	स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी विश्लेषण सहित नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिने गरे / नगरेको	०-१	०.५	स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी विश्लेषण सहित नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिने गरेको।	स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी विश्लेषण नगरी नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिने गरेको। v	स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले दिएका सुझावहरू	
३२			२.३.४	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरूको	०-१	०.५	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरूको प्रायः कार्यान्वयन हुने गरेको।	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरूको कार्यान्वयन हुने गरेको।	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरू र कार्यान्वयन समीक्षा	

				कार्यान्वयन हुने गरे /नगरेको				कहिले काहीमात्र हुने गरेको । v			
३३		वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता	४	२.४.१	स्थानीय तहमा महिला विकास, लैङ्गिक हिंसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना गरिएको / नगरिएको	०-१	१	स्थानीय तहमा महिला विकास, लैङ्गिक हिंसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना भएको । v	स्थानीय तहमा महिला विकास, लैङ्गिक हिंसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना गर्ने निर्णय भएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	स्थानीय तहमा महिला विकास, लैङ्गिक हिंसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना नभएको ।	स्थानीय तहमा महिला विकास, लैङ्गिक हिंसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना सम्बन्धी दस्तावेज
३४				२.४.२	के आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था भएको छ, उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ	०-१	१	आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था भएको तथा उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको । v	आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था भएको तर उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा नभएको ।	आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था तथा उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा नभएको ।	आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेट तथा कार्यक्रम दस्तावेजहरू
३५				२.४.३	के स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरू लागि वजेटको व्यवस्था भएको छ, सो अनुसार कार्यक्रम पहिचान गरिएको छ	०-१	१	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरू लागि वजेटको व्यवस्था भएको तथा सो अनुसार कार्यक्रम पहिचान गरिएको ।	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरू लागि वजेटको व्यवस्था भएको तर सो अनुसार कार्यक्रम पहिचान नगरिएको ।	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरू लागि वजेट तथा कार्यक्रम प्रवन्ध नै नभएको ।	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरू लागि वजेट तथा कार्यक्रमको व्यवस्था भएको दस्तावेज

							v				
३६				२.४.४	स्थानीय सरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे/नगरेको र कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्बन्धी सूचना दिने वा नदिने गरेको ।	०-१	०.५	स्थानीय सरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गर्ने गरेको र कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्बन्धी सूचना दिने गरेको ।	स्थानीय सरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे पनि कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्बन्धी सूचना दिने नगरेको ।	स्थानीय सरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था नगरेको र कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्बन्धी सूचना पनि नदिने गरेको ।	स्थानीय सरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन बजेट विनियोजन गरेको दस्तावेज र सूचना प्रणाली र यसबाट प्रवाहित सूचनाहरू
३७	तथ्याङ्क संकलन तथा व्यवस्थापन	४	२.४.१	के स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत खण्डिकृत सूचना। तथ्यांक संकलन तथा अध्यावधिक गर्ने गरेको छ (लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) (गाउँ/नगर प्रोफाईल)	०-१	१	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका (लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना। तथ्याङ्क संकलन गर्ने गरेको र खण्डीकृत तथ्याङ्कको समय समयमा अध्यावधिक गर्ने गरेको छ । v	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका (लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना । तथ्यांक संकलन गरेको तर खण्डीकृत तथ्याङ्कको अध्यावधिक नगरेको ।	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका (लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना। तथ्यांक संकलन पनि नगरेको ।	महिला, पुरुष, बालबालिका, सबै जातजातिका (लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) खण्डिकृत तथ्याङ्क सहितको गाउँ/नगर प्रोफाईल ।	
३८				२.४.२	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना। तथ्यांक संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गरेको /नगरेको (गाउँ/नगर प्रोफाईल)	०-१	१	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना। तथ्यांक संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गरेको । v	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना। तथ्यांक संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान गरेको तर छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन नगरेको ।	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना। तथ्यांक संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान नै नभएकोले छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने नगरेको ।	स्थानीय स्तरका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना। तथ्यांक र नक्साङ्कन सहितको गाउँ/नगर प्रोफाईल ।

३९				२.५.३	के स्थानीय सरकारले आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानि स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने गरेको छ	०-१	१	स्थानीय सरकारले आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानि स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने गरेको । v	स्थानीय सरकारले आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानि स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने नीति बनाएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	स्थानीय सरकारले आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानि स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने नगरेको ।	स्थानीय पार्श्वचित्र र खण्डीकृत तथ्यांक तथा सूचनाको विवरण र स्थानीय विकास योजना तर्जुमा दस्तावेज ।
४०				२.५.४	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्यांक अध्यावधिक गर्ने गरे /नगरेको	०-१	१	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्यांक अध्यावधिक गर्ने गरेको ।v	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन गरेपनि तथ्यांक अध्यावधिक नगरेको ।	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्यांक अध्यावधिक गर्ने नगरेको ।	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा तथा पञ्जिकरणको अभिलेख ।
४१	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास २०	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	५	३.१.१	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरे नगरेको र छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन भए । नभएको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा आए /नआएको ?	०-१	१	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने गरेको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको । v	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार भएपनि छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने नगरेको तथा यस्ता कार्यमा भए गरेको खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार नगरेको, छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने नगरेको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि समेत स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको ।	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना, वार्षिक बजेट किताब र लैससासमा खर्च गर्ने कार्यविधि
४२				३.१.२	स्थानीय सरकारका पदाधिकारी । कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिम लिएका छन् वा छैनन् र तालिम कार्यक्रममा लक्षित समूह	०-१	१	स्थानीय सरकारका पदाधिकारी । कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिम लिएको र तालिम कार्यक्रममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समान	स्थानीय सरकारका पदाधिकारी । कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिम लिए पनि तालिम कार्यक्रममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समान	स्थानीय सरकारका सबै पदाधिकारी । कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिम नलिएका र तालिम कार्यक्रममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला	स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरू र समावेशी सदस्यहरूलाई तालिम प्रदान गर्दा कुल संख्याका आधारमा महिला तथा पुरुषको सहभागी संख्याको अनुपात विश्लेषण प्रतिवेदन

				तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समान सहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता गरिएको थियो / थिएन			सहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता गरिएको। v	सहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता नगरिएको।	र पुरुषको समान सहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता नगरिएको।	
४३			म.प.२	तालिमका विषय वस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकता समेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको छ / छैन	०-१	१	तालिमका विषय वस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग तथा महिलाका आवश्यकता समेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको। v	तालिमका विषय वस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकता समेटिए पनि तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने नगरिएको।	तालिमका विषय वस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग हुने नगरेको, महिलाका आवश्यकता पनि नसमेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण समेत लिने नगरिएको।	तालिममा समेटिएको विषयवस्तु, भाषाको लेखन र प्रयोगको स्तर, आवश्यकतामा आधारित भएको तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण प्रतिवेदन
४४			म.प.४	महिला तथा लक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू (प्राविधिक तालिम, क्षमता विकास, नेतृत्व विकासको तालिम, भ्रमण) छन / छैनन् र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरिएको छ / छैन	०-१	१	महिला तथा लक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू रहेका र सो अनुसारको बजेट विनियोजन हुने गरेको। v	महिला तथा लक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू भएपनि सो अनुसारको बजेट विनियोजन हुने नगरेको।	महिला तथा लक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू र सो अनुसार बजेट विनियोजन हुने नगरेको।	महिला तथा लक्षित समुहका पदाधिकारीको क्षमता विकास सम्बन्धी प्राविधिक तालिम, नेतृत्व विकासको तालिम, भ्रमण आदिको प्रतिवेदन र परिमाण खुल्ने बजेट खर्च विवरण
४५			म.प.५	के स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय	०-१	१	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत रहेको।	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने केही मानवीय श्रोत रहेको।	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने मानवीय श्रोत नरहेको।	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने विषयगत तालिम प्राप्त जनशक्ति संख्या विवरण

					श्रोत छुन् (विषयगत तालिम प्राप्त जनशक्ति संख्या)			v			
४६				३.१.६	के स्थानीय सरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था छ	०-१	१	स्थानीय सरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था रहेको । v	स्थानीय सरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था भएपनि जनशक्ति नखटाइएको ।	स्थानीय सरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइ र सो सम्बन्धी जनशक्ति नहेको ।	स्थानीय सरकारको संगठन संरचना र कार्यरत जनशक्तिको शाखागत विवरण
४७				३.१.७	महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन कार्यक्रम रहे नरहेको र कार्यान्वयन भए /नभएको (संचालित तालिम कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	१	महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन हुने गरेको । v	महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षाका हुने गरेपनि सबैले अवसर नपाएको ।	महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षाका हुने गरेको र कार्यक्रम समेत नरहेको ।	स्थानीय तहको वार्षिक कार्यक्रम र महिला तथा वन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको उपस्थिति विवरण
४८				३.१.८	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवदताहरूका बारेमा स्थानीय सरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी छ ,सोको लागि अभिमुखीकरण गरिएकोछ (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	०.५	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवदताहरूका बारेमा स्थानीय सरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी दिन अभिमुखीकरण गरिएको ।	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवदताहरूका बारेमा स्थानीय सरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी दिने कार्यक्रम रहेपनि सञ्चालन नभएको । v	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवदताहरूका बारेमा स्थानीय सरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी दिने कुनै कार्यक्रम नरहेको ।	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवदताहरूका बारेमा स्थानीय सरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रमको संख्या र उपस्थिति विवरण
४९	अनौपचारिक मूल्या,	४		३.१.९	महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो	०-१	१	महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन	महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू रहेपनि सो अनुसारको बजेट	महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू नरहेको र	महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र बजेट विवरण तथा

				अनुसारको बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम समयैमा सम्पन्न गरेको छ (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)			गरी कार्यक्रम समयैमा सम्पन्न हुने गरेको। √	विनियोजन तथा कार्यक्रम सञ्चालन नभएको।	यसकालागि बजेट समेत विनियोजन हुने नगरेको।	सञ्चालित कार्यक्रम कार्यक्रम संख्या, मिति र उपस्थिति विवरण
५०			म.प.स.	लैङ्गिक हिंसारहित गाऊ /नगरपालिका घोषणा गरेको छ -घोषणा गरेको मिति) र महिला हिंसा विरुद्ध सून्य सहिष्णुता अपनाएको छ र घटेका घटना संख्या र लिइएका निर्णय)	०-१	०	लैङ्गिक हिंसारहित गाऊ /नगरपालिका घोषणा भएको र महिला हिंसा विरुद्ध शून्य सहिष्णुता अपनाइएको।	लैङ्गिक हिंसारहित गाऊ /नगरपालिका घोषणा भएपनि महिला हिंसाका घटना उल्लेख्य रूपमा नघटेको।	लैङ्गिक हिंसारहित गाऊ /नगरपालिका घोषणा पनि नभएको र महिला हिंसाका घटना उल्लेख्य संख्यमा रहेको। √	लैङ्गिक हिंसारहित गाऊ /नगरपालिका घोषणा गरेको मिति तथा लिइएका निर्णय विवरण र स्थानीय न्यायिक समिति वा प्रहरीमा महिला हिंसा सम्बन्धी उजुरी दर्ता विवरण
५१			म.प.स.	स्थानीय सरकारले महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने गरेको छ (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका)	०-१	१	स्थानीय सरकारले महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गरिएको। √	महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू स्थानीय सरकारहरूले संचालन गर्ने गरे पनि प्रभावकारी नभएको।	स्थानीय सरकारले महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने नगरेको।	स्थानीय सरकारले सञ्चालन गरेका महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमको उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका
५२			म.प.स.	के स्थानीय सरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै (जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउन कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने	०-१	१	स्थानीय सरकारले समाजमा रहेको विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउन कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने गरेको। √	स्थानीय सरकारले समाजमा रहेको विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि मध्ये केहीमात्र सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रम संचालन गर्ने गरेको।	स्थानीय सरकारले समाजमा रहेको विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रम संचालन हालसम्म नगरेको।	स्थानीय सरकारले समाजमा रहेको विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि सामाजिक कुरीति हटाउन सञ्चालन गरेका कार्यक्रमको संख्या र उपस्थिति

					गरेको छ (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)						
५३		कानूनी साक्षरता	४	४	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरू र पालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, विषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनहरूको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	०.५	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरू र पालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, विषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने गरिएको ।	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत केही जनप्रतिनिधिहरू तथा पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूमध्ये केही सिमितलाई मात्र नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, विषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण गरिएको ।	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत केही जनप्रतिनिधिहरू तथा पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूमध्ये कसैलाई पनि नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, विषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण नगरिएको ।	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरू र पालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान र अन्य प्रचलित कानूनको विषयमा गरिएको अभिमुखीकरण कार्यक्रमको संख्या र उपस्थिति विवरण
५४				४	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने	०-१	०	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूमध्ये केहीलाई मात्र कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूमध्ये कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य

				मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य विषयवस्तुका सम्बन्धमा समय समयमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे /नगरेको ?			विषयवस्तुका सम्बन्धमा समयमा अभिमुखीकरण गर्ने गरेको ।	लगायत मुख्य विषयवस्तुका सम्बन्धमा अभिमुखीकरण गरिएको ।	लगायत मुख्य विषयवस्तुका सम्बन्धमा कुनैपनि अभिमुखीकरण नभएको । v	
५५			म.प्र.	के महिलाहरूको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालित भएका छन र जस्तै: कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचबिखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण)	०-१	०.५	महिलाहरूको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी - कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचबिखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रम आदिबारे नियमित रूपमा अनुशिक्षण हुने गरेको ।	महिलाहरूको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी - कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचबिखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रम आदिबारे अभिमुखीकरण हुने गरेको । v	महिलाहरूको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी - कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचबिखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण नभएको ।	महिलाहरूको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी - कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचबिखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण कार्यक्रम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या
५६			१.३.४	महिलाहरूको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालनबाट के उनीहरू लाभान्वित भएका छन् र जस्तै: कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचबिखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण र यसको असर)	०-१	०.५	महिलाहरूको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालनबाट कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचबिखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा विरुद्ध महिलाहरू सशक्तिकरण भएको ।	महिलाहरूको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालनबाट कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचबिखन विरुद्ध कार्यक्रम छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा विरुद्धका विषयहरू मध्ये केहीमा महिलाहरूको सशक्तिकरण भएको । v	महिलाहरूको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन नभएको र यसले महिलाको कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचबिखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण कार्यक्रम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या	महिलाहरूको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू जस्तै: कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचबिखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण कार्यक्रम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या

				सहभागितामा उनीहरूलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी गर्ने गरे /नगरेको			पहिलो प्राथमिकतामा राखी सञ्चालन गर्ने गरेको। v	प्राथमिकतामा राखी सञ्चालन गर्ने गरेको।	प्राथमिकता नदिइ सञ्चालन गर्ने गरेको।	
६०			४.१.१	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरे /नगरेको	०-१	०.५	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरेको।	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदाय मध्ये सिमितको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरेको। v	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायको सहभागितामा विना नै निर्णय गर्ने गरेको।	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा भएको उपस्थिति विवरण
६१	सेवा प्रवाह २०	पूर्वाधार विकास	४ ४.१.१	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजायन, लगत अनुमान तयार गर्दा संरचना निर्माण भएपछि महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्वाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैङ्गिक, बाल र अपाङ्ग मैत्री र संबेदनशील संरचनाको प्रावधान सहित हुने गरे /नगरेको	०-१	०.५	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजायन, लगत अनुमान तयार गर्दा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्वाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैङ्गिक, बाल र अपाङ्ग मैत्री तथा संबेदनशील संरचना निर्माण हुनेगरी स्वीकृत हुने गरेको।	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजायन, लगत अनुमान तयार गर्दा अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्वाध प्रयोग गर्न सकिने गरी भएपनि लैङ्गिक र बालमैत्री तथा संबेदनशील संरचना निर्माण हुनेगरी स्वीकृत नहुने गरेको। v	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजायन, लगत अनुमान तयार गर्दा महिला, बालबालिका र अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्वाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैङ्गिक बाल र अपाङ्ग मैत्री र संबेदनशील संरचना निर्माण हुनेगरी स्वीकृत नहुने गरेको।	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि स्वीकृत ड्रइङ, डिजायन, लगत अनुमान तथा संरचना निर्माण भएपछि महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्वाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैङ्गिक, बाल र अपाङ्ग मैत्री र संबेदनशील संरचनाको ड्रइङ, डिजायन भएको प्रमाण
६२			४.१.२	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरू, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचनाहरू निर्माण गर्दा	०-१	०.५	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरू, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचनाहरू निर्माण गर्दा महिला, अपाङ्गता	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरू, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचनाहरूमध्ये केहीको मात्र निर्माण गर्दा	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरू, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचनाहरू निर्माण गर्दा महिला, अपाङ्गता	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरू, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचनाहरूको कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनहरू

									आयोजनाहरू समेत नरहेको।		
६५		प्रजनन् स्वास्थ्य	४	४.२.१	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी वार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश भए /नभएको	०-१	१	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगा गरी वार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश गरी सो नीति कार्यान्वयन गरिएको। v	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी वार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश भएको तर कार्यान्वयन नभएको।	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने नीति र यसको कार्यान्वयन केहीपनि नभएको।	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने नीति र यसको अनुगमन प्रतिवेदन
६६				४.२.२	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरूमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था र सो को व्यवस्थापन गरिएको छ /छैन	०-१	०.५	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरूमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था र सो को व्यवस्थापन गरिएको।	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरूमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको। v	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरूमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था सम्बन्धी नीति तथा यसको व्यवस्थापन केहीपनि नभएको।	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरूमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था गर्ने नीति र यसको अनुगमन प्रतिवेदन
६७				४.२.३	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिएका छन्	०-१	१	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिएका। v	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी केही विशेष कार्यक्रमहरू मात्र संचालन भएका।	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी कुनैपनि विशेष कार्यक्रमहरू संचालित नभएका।	सुत्केरी हुँदाको स्वास्थ्य अवस्था सुधार गर्न, किशोरीहरूको लागि प्रजनन र यौन शिक्षा आदानप्रदान गर्न, एचआईभी एड्स, स्तन क्यान्सर, पाठेघरको क्यान्सर र आङ्ग खस्ने अवस्था सुधार गर्ने र स्वास्थ्य शिविरहरू राख्ने जस्ता महिलाको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी कार्यक्रम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या

६८				४.२.४	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने कार्यक्रम र बजेट भए / नभएको	०-१	१	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयनमा रहेको। v	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने कार्यक्रम भएपनि बजेट विनियोजन नभएको।	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने कार्यक्रम र बजेट नभएको।	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने कार्यक्रम र बजेट भएको प्रति र गतवर्षको समीक्षा प्रतिवेदन
६९		शिक्षा कार्यक्रम	४	४.३.१	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउने प्रवन्ध मिलाए / नमिलाएको	०-१	१	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउने प्रवन्ध मिलाएको। v	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउने नीति भएपनि पर्याप्त प्रयास नभएको।	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउने प्रवन्ध नमिलाएको।	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउने निर्णय तथा यसको कार्यान्वयन प्रतिवेदन
७०				४.३.२	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समुदायका सबै बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरी निशपक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाए / नमिलाएको	०-१	१	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समुदायका सबै बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरी निशपक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाएको। v	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका केही परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समुदायका केही बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरी निशपक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाएको।	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समुदायका कुनै बाल बालिकालाई पनि दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरी निशपक्ष वितरण हुने प्रवन्ध नमिलाएको।	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समुदायका सबै बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरी निशपक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाउने कार्यक्रम तथा कार्यान्वयन प्रतिवेदन
७१				४.३.३	निरक्षर महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालित भए / नभएका र ९जस्तै:	०-१	०	निरक्षर महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी	निरक्षर महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी	निरक्षर महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी	निरक्षर महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चा देखि

				अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चा देखि बच्चा कक्षा, आदि) (कार्यक्रम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या)			कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चा देखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन भएको।	कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चा देखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन गर्ने नीति भएपनि बजेट विनियोजन नभएको।	कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चा देखि बच्चा कक्षा आदि कुनैपनि संचालन नभएको। v	बच्चा कक्षा आदि संचालनको उपस्थिति र चनुगमन प्रतिवेदन
७२			४.३.४	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरे /नगरेको	०-१	१	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरेको। v	केही विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण सम्बन्धी सिमित कार्यक्रम संचालन हुने गरेको।	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण जस्ता कुनै कार्यक्रम संचालन हुने नगरेको।	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन तथा अनुगमनका प्रतिवेदनहरू
७३		खानेपानी तथा सरसफाइ	४ ४.४.१	गाउँपालिका /नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलगगै शौचालयको व्यवस्था, र स्थानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भए /नभएको	०-१	०.५	गाउँपालिका /नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलगगै शौचालयको व्यवस्था, र स्थानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भएको। v	गाउँपालिका /नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि एउटै शौचालयको व्यवस्था भएको। v	गाउँपालिका /नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलगगै शौचालयको व्यवस्था, र स्थानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध नभएको।	गाउँपालिका /नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलगगै शौचालयको व्यवस्था, र स्थानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भए /नभएको अनुगमन गर्ने
७४			४.४.२	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुखत पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौँडामा पोखरी, टोल सफाइ	०-१	१	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुखत पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौँडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा केही वडामा खुला दिसामुखत पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौँडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुखत पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौँडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुखत पालिका, घरघरमा शौचालय, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम संचालन गर्ने बजेट र संचालन प्रतिवेदन

				अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे /नगरेको			कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरेको। v	सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन भएको।	कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको।	
७५			५.४.१	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरुषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे /नगरेको	०-१	१	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरुषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरेको। v	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरुषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने बजेट तथा कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको।	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरुषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको।	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरुषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रमको स्वीकृत बजेट र सञ्चालन प्रतिवेदन
७६			५.४.१	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे /नगरेको	०-१	०	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको।	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको।	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको। v१	स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन बजेट र प्रतिवेदन
७७	स्वरोजगार तथा आय आर्जन	४	५.४.१	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिईमहिला	०-१	१	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिईमहिला तथा	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिईमहिला तथा	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिईमहिला तथा	स्थानीय सरकारको योजना तर्जुमा गर्नु अगाडि बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई

				तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू राख्ने र वार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको छ/छैन			बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू राख्ने गरिएको र वार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको। ✓	बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक केही कार्यक्रमहरू राख्ने गरिएको तर र वार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन नभएको।	बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कुनै कार्यक्रम राख्ने नगरिएको।	प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमको विषयवस्तु, बजेट तथा संख्या
७८			२.४.४	स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरे/नगरेको (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	०.५	स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको।	स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरेको तर कार्यान्वयन नभएको। ✓	स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरेको र कुनै त्यस्ता कार्यक्रम कार्यान्वयन नभएको।	स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि गरिएका कार्यक्रमहरूको संख्या र उपस्थिति, तथा स्वीकृत कार्यक्रम
७९			२.४.४	ग्रामीण महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) र सामाजिक परिचालक तयार गर्ने गरे/नगरेको (मनोनयन, नियुक्ति वा गठन र तालिम सम्बन्धी सुचकाँक)	०-१	०	ग्रामीण महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) र सामाजिक परिचालक तयार गर्ने गरेको।	ग्रामीण महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) र सामाजिक परिचालक तयार गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको।	ग्रामीण महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) र सामाजिक परिचालक तयार गर्ने नगरेको। ✓	ग्रामीण महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) र सामाजिक परिचालक तयार गर्ने गर्ने निर्णय र मनोनयन, नियुक्ति वा गठन र तालिम सम्बन्धी विवरण
८०			२.४.४	गरिब तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र	०-१	०	गरिब तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र	गरिब तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र	गरिब तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र	गरिब तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप

				ऋयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम कार्यान्वयन भए /नभएको ?			ऋयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको ।	ऋयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम भएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	ऋयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम नभएको । v	सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम र अनुगमन प्रतिवेदन	
८१	सुशासन तथा उत्तरदायित्व २०	सुशासन	४	२.१.१	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको वा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको ?	०-१	१	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको । v	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको ।	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी र कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट भएका निर्णय	
८२				२.१.२	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निष्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रधिकार जस्ता नीति कार्यान्वयनमा ल्याए /नल्याएको ?	०-१	०.५	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निष्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रधिकार जस्ता नीति कार्यान्वयनमा ल्याएको ।	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निष्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रधिकार जस्ता केही नीतिमात्र कार्यान्वयनमा ल्याएको । v	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निष्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रधिकार जस्ता कुनै नीति कार्यान्वयनमा नल्याएको ।	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निष्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रधिकार जस्ता नीति र कार्यान्वयन प्रतिवेदन
८३				२.१.३	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा	०-१	०	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्धताहरूका	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्धताहरूका	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा

				व्यक्ति तथा समुदायका सदस्यको उपस्थिति रहने गरे /नगरेको			तथा समुदायको उपस्थिति रहने गरेको। v	काहींमात्र उपस्थिति रहने गरेको।	समुदायको उपस्थिति रहने नगरेको।	
८७			२.२.३	स्थानीय सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यक्रम र सो को कार्यान्वयनमा विषयमा आवाज उठ्ने गरे । नगरेको र यसरी उठेका प्रश्न उपर स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरे /नगरेको	०-१	१	स्थानीय सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यक्रम र सो को कार्यान्वयनमा विषयमा उठेका प्रश्न उपर स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरेको। v	स्थानीय सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यक्रम र सो को कार्यान्वयनमा विषयमा उठेका प्रश्नमध्ये केहीकोमात्र स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरेको।	स्थानीय सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यक्रम र सो को कार्यान्वयनमा विषयमा आवाज उठ्ने गरे पनि यसमा स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने नगरेको।	स्थानीय सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यक्रम र सो को कार्यान्वयनमा विषयमा आवाज उठेका प्रश्न र त्यसमा स्थानीय सरकारबाट सम्बोधनको अभिलेख
८८			२.२.४	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याए /नल्याएको ?	०-१	०	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको।	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरे पनि कार्यान्वयनमा आइनसकेको।	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा नल्याएको। v	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको स्वीकृत आचार संहिता
८९	सूचना तथा संचा	४	२.३.१	स्थानीय सरकारले नियमितरूपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक	०-१	१	स्थानीय सरकारले नियमितरूपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने गरेको र	स्थानीय सरकारले नियमितरूपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने गरे पनि	स्थानीय सरकारले नियमितरूपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने नगरेको र	स्थानीय सरकारले नियमितरूपमा समग्र गरेको वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिकीकरण र महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुस्लिम,

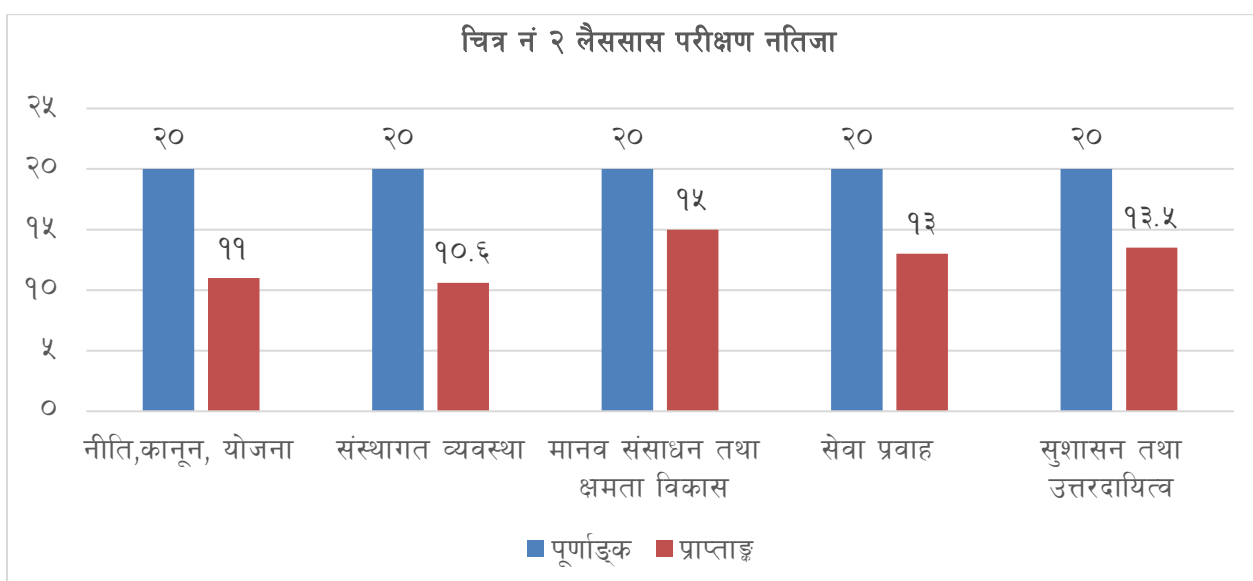
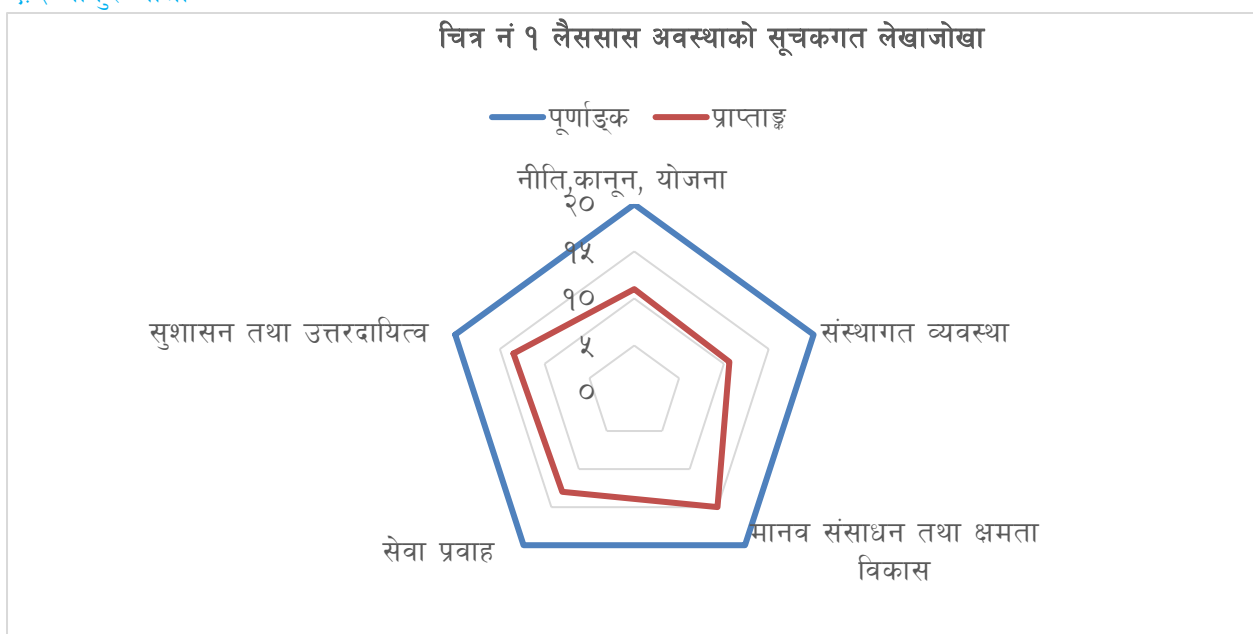
					शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट यी वर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि भएको छ (आधार तथ्यांकसँग समेत तुलना गर्न सकिने)			संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट यी वर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि भएको।	संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाह भएपनि यसबाट यी वर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि भएको आधार नभएको। v	शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाह नभएको र स्थानीय तहका कार्यक्रमबाट यी वर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि नभएको।	वर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि भएको तथ्यांक वा अध्ययन प्रतिवेदन
९३	अनुगमन मूल्याङ्कन	४	५.४.१	के कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्बन्धित समुदायले पूरा लाभ लिन सकेको छ	०-१	०.५	कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्बन्धित समुदायले पूरा लाभ लिन सकेको।	कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्बन्धित समुदायले केहीमात्र लाभ लिन सकेको। v	कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्बन्धित समुदायले लाभ लिन नसकेको।	कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्बन्धित समुदायले पूरा लाभ लिएको प्रभाव अध्ययन प्रतिवेदन	
९४			५.४.२	के स्थानीय सरकारले संचालन गरेका कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने गरिन्छ	०-१	०.५	स्थानीय सरकारले संचालन गरेका कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने गरिएको।	स्थानीय सरकारले संचालन गरेका कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको। v	स्थानीय सरकारले संचालन गरेका कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासका कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने कार्यक्रम नभएको।	स्थानीय सरकारले संचालन गरेका कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासका कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण भएको प्रतिवेदन	
९५			५.४.३	के स्थानीय सरकारको समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायतलाई	०-१	१	स्थानीय सरकारको समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथि छलफल हुने गरेको। v	स्थानीय सरकारको समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथि	स्थानीय सरकारको समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायतलाई	स्थानीय सरकारको समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायतलाई लक्षित गरी भएको छलफल प्रतिवेदन	

				लक्षित कार्यक्रम माथि छलफल गर्ने गरेका छ				यदाकदा छलफल हुने गरेको।	लक्षित कार्यक्रम माथि छलफल हुने नगरेको।	
९६			५.४.४	के अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिन्छ	०-१	१	अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिएको छ। v	अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट सिकेका केही पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिएको छ।	अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिएको छैन।	अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गरेको प्रमाण
९७	समन्वय र सम्बन्ध विस्तार	४	५.५.१	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरे /नगरेको ?	०-१	१	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरेको। v	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका केही नीति, कानून तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा मात्र सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरेको।	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने नगरेको।	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गरेको प्रमाण
९८			५.५.२	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच सञ्जाल बनी कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमितरूपमा कार्य हुने गरे /नगरेको	०-१	०.५	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच बनेको सञ्जालमा कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमितरूपमा कार्य हुने गरेको।	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच बनेको सञ्जालमा कार्यगत आकलझुकल कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि बेलाबेलामा कार्य हुने गरेको। v	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच बनेको सञ्जालमा कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि कार्य हुने नगरेको।	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच बनेको सञ्जाल मा कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि कार्य गरेको प्रमाणित हुने बैठकका निर्णय पुस्तिका तथा निर्णय
९९			५.५.३	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र (संजाल) का प्रतिनिधिहरूलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास	०-१	०	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र (संजाल) का प्रतिनिधिहरूलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास सम्बन्धी	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र (संजाल) का प्रतिनिधिहरूलाई मात्र लैङ्गिक तथा समावेशी विकास	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र (संजाल) का प्रतिनिधिहरूलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास सम्बन्धी	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र (संजाल) का प्रतिनिधिहरूलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास सम्बन्धी क्षमता विकास

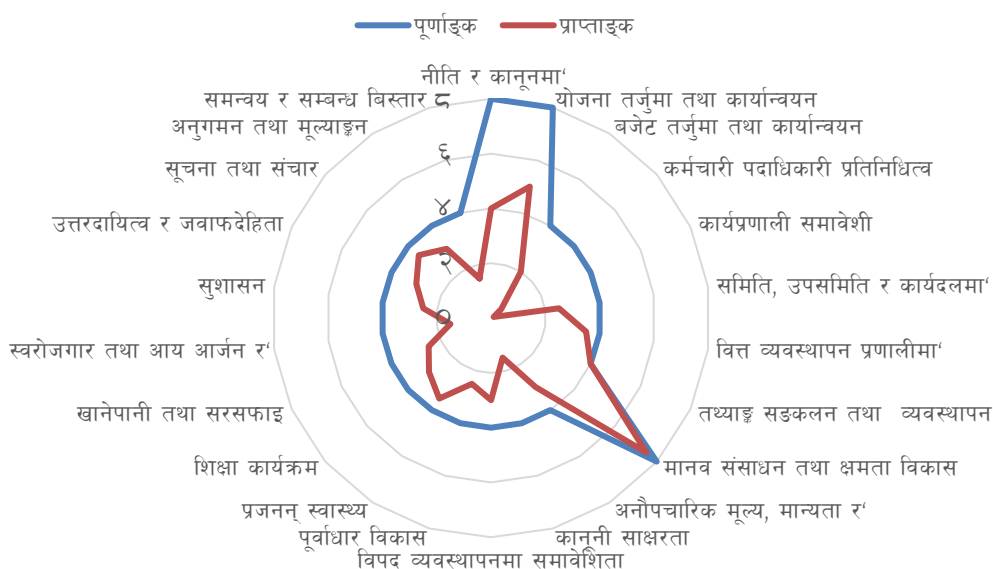
				सम्बन्धी क्षमता विकास तालिमहरू प्रदान गर्ने गरे /नगरेको			क्षमता विकास तालिमहरू प्रदान गर्ने गरेको।	सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम दिने कार्यक्रम रहेको।	क्षमता विकास तालिमहरू प्रदान गर्ने नगरे। v	तालिम प्रदान गरेको कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति
१० ०			४ २ ५	महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत विरुद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनि उल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन तथा कार्यान्वयन गर्ने /नगरेको	०-१	०	महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत विरुद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनि उल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन तथा कार्यान्वयन गर्ने गरेको।	महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत विरुद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनि उल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन तथा कार्यान्वयन नगरेको।	महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत विरुद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनि उल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन तथा कार्यान्वयन गर्ने नगरेको। v	महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत विरुद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनि उल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन भएको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम र बजेट

क्र.सं.	सूचकहरु	अंक	प्राप्ताङ्क
१	नीति, कानून, योजना	२०	११
२	संस्थागत व्यवस्था	२०	१०.६
३	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	२०	१५
४	सेवा प्रवाह	२०	१३
५	सुशासन तथा उत्तरदायित्व	२०	१३.५
	जम्मा	१००	६३.१

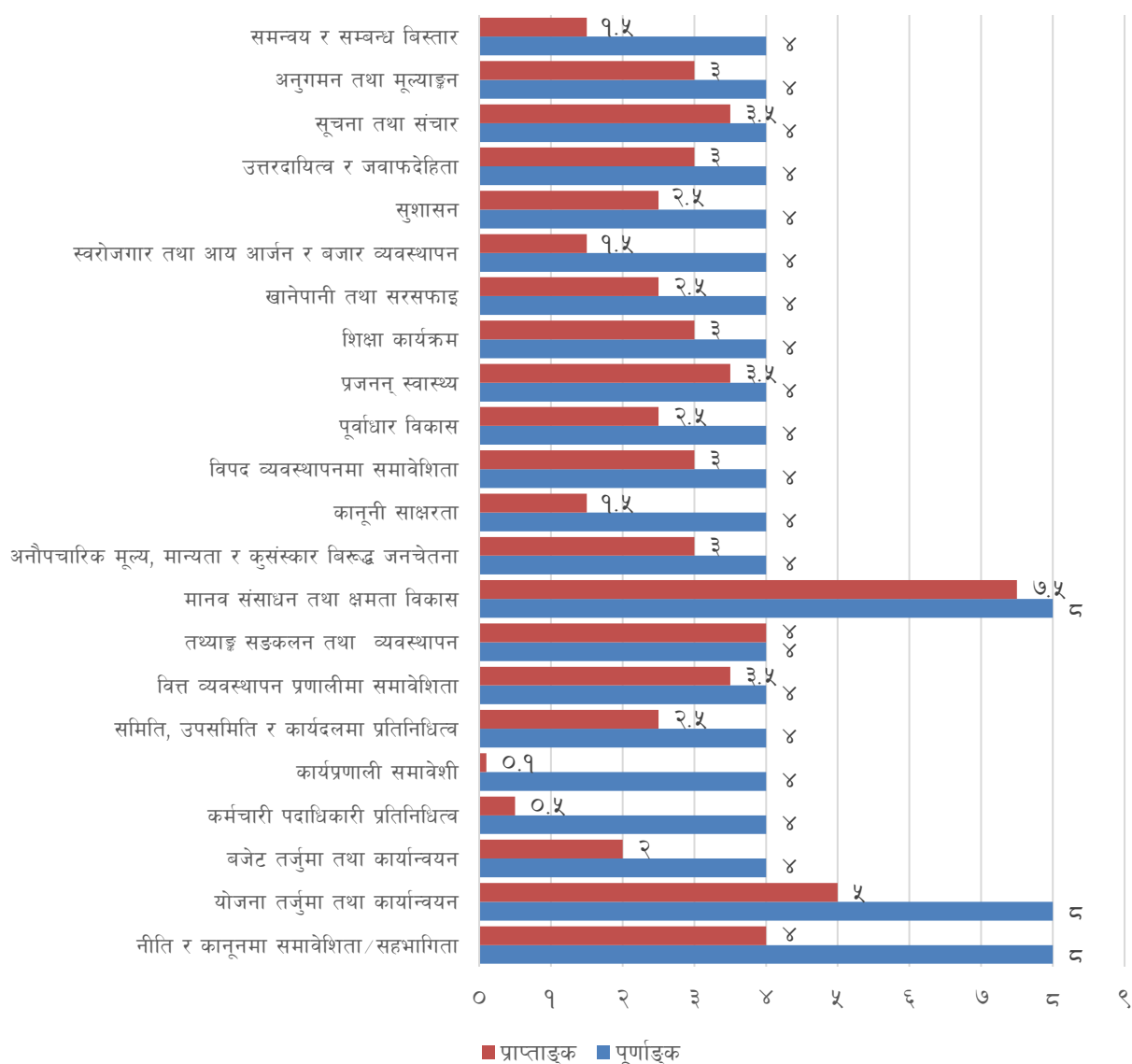
९.२ माकुरे जालो

चित्र नं ३ लैससास अवस्थाको उपसूचकगत लेखाजोखा

चित्र नं ४ लैससास अवस्थाको उपसूचकगत लेखाजोखा

१०.सवल पक्ष र सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरू

१०.१ नीति, कानून, योजना

सवल पक्षहरू	सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरू
<ul style="list-style-type: none"> गाउँपालिकाबाट स्वीकृत भएका कानून र नीतिहरू वेबसाइटमा राखिनु सबै कानून र नीतिहरू प्रकाशन गरी सबैको पहुँचमा हुने गरी गाउँपालिकाका सम्बन्धित शाखाहरू र वडा कार्यालयमा राख्नु महिला तथा सामाजिकरूपमा बञ्चितमा परेको समुदायसंगको छलफलबाट प्राप्त सुझावका आधारमा लैससास नीति तर्जुमा गरिनु अपांगता मैत्री, वालमैत्री, लैङ्गिक मैत्री, दलित वा जोखिममा परेको र अन्य समुदायको सामाजिक तथा आर्थिक रुपान्तरणका लागि कार्यक्रमहरू संचालन हुनु र आवश्यक नीति तथा कार्यविधिहरू तर्जुमा गर्ने सोचमा हुनु 	<ul style="list-style-type: none"> गाउँपालिकाले तर्जुमा गर्ने कानून, नीति र रणनीति तयार गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको दृष्टिले सहभागिता हुने नगरेको संस्थाको नीति नियम, विनियम र निर्देशिकाहरूमा लैससास संवेदनशिलताको कमी कानून, नीति र रणनीति तयार गर्दा लाभग्राहीको सुझाव लिन आवश्यक निर्माण भएका कानून, नीति र रणनीतिको बारेमा पदाधिकारी तथा कर्मचारीलाई अभिमुखीकरणको व्यवस्था हुनुपर्ने नीति निर्माणको तहमा महिला जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरू न्यून हुनु अपांगता मैत्री, वालमैत्री, लैङ्गिक मैत्री, दलितमैत्री नीति बनाइ लागू गर्नु पर्ने ।

१०.२ संस्थागत व्यवस्था

सवल पक्ष	सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरू
<ul style="list-style-type: none"> आवधिक योजनामा लैगिक तथा सामाजिकरूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको आर्थिक तथा सामाजिक हैसियतमा परिवर्तन एवम् रुपान्तरण ल्याउने गरी स्पष्टरूपमा उल्लेख गरिएको गाउँ बस्तुगत विवरण तयार भइ प्राप्त तथ्याङ्कका आधारमा विश्लेषण गरी आवश्यकता पहिचान गर्ने गरिएको आवधिक योजना र क्षेत्रगत योजनाको आधारमा वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा भएको वडा सदस्यको नेतृत्वमा बस्तीस्तरको योजना तर्जुमा हुने गरेको गाउँपालिकामा विषयगत समितिको गठन एवं वार्षिक योजना तर्जुमा प्रक्रियामा महत्वपूर्ण भूमिका रहने गरेको गाउँपालिका र वडा तहबाट बञ्चितकरण र जोखिममा परेका व्यक्ति र समुदायको क्षमता विकासका लागि विभिन्न तालिम तथा अनुशिक्षणका लागि बजेटको व्यवस्था गरिएको 	<ul style="list-style-type: none"> आवधिक योजनाको उद्देश्य, रणनीति तथा नतिजामा लैगिक तथा सामाजिकरूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको आर्थिक तथा सामाजिक हैसियतमा परिवर्तन एवम् रुपान्तरण ल्याउने गरी स्पष्टरूपमा उल्लेख गर्नुपर्ने खण्डीकृत तथ्याङ्क सहितको गाउँ बस्तुगत विवरण तयार गरी वार्षिक रूपमा अद्यावधिक गर्दै जानुपर्ने बस्तुगत विवरणबाट प्राप्त सूचनाको विश्लेषण पछि योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्नुपर्ने लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट तर्जुमा प्रक्रियालाई अवलम्बन गरी कार्ययोजना तयार गर्नुपर्ने विषयगत समितिहरूको नियमित बैठक तथा क्षमता विकासका क्रियाकलापहरूलाई स्थान दिइनुपर्ने । विषयगत कार्यक्रमहरूमा लैससासलाई सम्बोधन हुने गरी अन्तर क्षेत्रगत विषयको रूपमा समेट्नु पर्ने लैगिक तथा सामाजिकरूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको उत्थानका लागि विशेष प्याकेज कार्यक्रम तय गर्नुपर्ने

१०.३ मानव संसाधन तथा क्षमता विकास

सवल पक्षहरू	सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरू
<ul style="list-style-type: none"> गाउँपालिकाको संस्थागत स्वमुल्याङ्कन भइ कार्य योजना समेत तर्जुमा भएको क्षमता विकास योजना तयारी गर्ने क्रममा रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> समानुपातिक समावेशीकरणको सिद्धान्तलाई व्यवहारमा उर्तान आवश्यक र नीति तथा बजेट निर्माताहरूमा ज्ञानको कमी गाउँपालिकाले स्वरोजगार वृद्धि गर्ने तथा वैदेशिक एवं रोजगारीमा जाने समुहको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू

<ul style="list-style-type: none"> ■ लैङ्गिक तथा सामाजिक रूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्तिलाई क्षमता विकास तालिम संचालन गरिएको ■ महिला, जनजाति तथा दलित महिलालाई लक्षित गरेर विनियोजन गरेको कार्यक्रम तथा बजेट सार्वजनिक हुने गरेको। 	<p>तय गरी कार्यान्वयन महिला विकासको लागि छुट्टै कोषको व्यवस्था हुन नसक्नु</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ आदीवासी, जनजाती र दलित वर्गका महिलाहरूको विकासको लागि बजेटको कमी ■ महिला तथा पुरुष खण्डित तथ्यांकहरू संकलन र अध्यावधिक नभएको र सूचना तथा अभिलेख केन्द्रको स्थापना नभएको ■ लैससास डेस्क स्थापना गर्न आवश्यक ■ गाउँपालिकाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरू लैससास सम्बन्धि क्षमता विकास तालिम संचालन नभएको
---	--

१०.४ सेवा प्रवाह

सबल पक्षहरू	सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरू
<ul style="list-style-type: none"> ■ सेवा सुविधामा पहुँच नभएका समुदायहरूका लागि सेवा प्रवाहमा पहुँच पुऱ्याउन घुम्टि शिविर संचालन हुनु ■ गाउँपालिकामा सेवाग्राहीलाई विश्राम स्थल, शौचालय र खानेपानीको प्रबन्ध हुनु ■ महिला कर्मचारी र महिला सेवाग्राहीमा महिला हिंसा विरुद्धको सुन्य सहनशिलताको बारेमा सचेतना अभिवृद्धि भएको ■ गाउँपालिकाले महिला हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान प्रभावकारी रूपले संचालन गर्ने गरेको ■ गाउँपालिकामा अधिकृत स्तर देखि वडा सचिव र सहायक पदमा महिला कर्मचारीको बाहुल्यता ■ हरेक वडामा नागरिक वडापत्रको व्यवस्था र कार्यान्वयन ■ निर्माणाधिन भौतिक संरचनाहरू अपाङ्ग, बाल र महिलामैत्री बन्दै गरेका 	<ul style="list-style-type: none"> ■ मानव संसाधन तथा विकास इकाईको स्थापना र सक्रिय रूपमा अगाडि बढन आवश्यक ■ लैङ्गिक समानता तथा समाजिक समावेशीकरण कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न यथेष्ट श्रोतमा कमी ■ गाउँपालिकाले नियमित रूपमा लैससास विषयमा साभा चासो भएका राष्ट्रिय तथा अन्तरराष्ट्रिय संस्थाहरूसंग समन्वय विस्तार गरी बैठक तथा विचारको आदान प्रदान गर्न आवश्यक ■ स्थानीय तहमा महिलाद्वारा संचालित गै.स.स. तथा सामुदायिक संस्थाहरूसंग लैङ्गिक पक्षको सम्बन्धमा नियमित रूपमा कार्यगत सम्बन्ध हुन आवश्यक ■ महिलाहरूको सशक्तिकरणको लागि क्षमता विकास र चेतना वृद्धिमा जोड दिन आवश्यक ■ लैससास मूलप्रवाहिकरणका लागि गाउँपालिकाका अल्पकालिन र दीर्घकालिन योजनाहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न आवश्यक ■ गाउँपालिकाको संगठन विकास अध्ययन गरी कर्मचारीहरूको कार्य विवरण बनाई कार्यान्वयन गर्नुपर्ने

१०.५ सुशासन तथा उत्तरदायित्व

सबल पक्षहरू	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू
<ul style="list-style-type: none"> ■ भौतिक पूर्वाधार निर्माणका योजनाहरूमा सार्वजनिक लेखा परीक्षणलाई अनिवार्य गर्नु ■ गाउँपालिकाको Website मार्फत विभिन्न महत्वपूर्ण सूचनाहरू वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट, आय-व्यय, गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र, जोखिम नक्साकन, आवधिक तथा रणनीतिक योजनाहरू, पञ्जीकरणको तथ्यांक, सामाजिक सुरक्षा भत्ताको विवरण तथा अन्य नियमित सूचनाहरू सार्वजनिकिकरण हुनु ■ गाउँपालिका लगायत ७ वटै वडामा नागरिक वडापत्रको व्यवस्था हुनु ■ गाउँपालिकामा Digital Notice Board बाट सूचना प्रवाह हुनु 	<ul style="list-style-type: none"> ■ सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक लेखा परीक्षण र सामाजिक लेखा परीक्षण लाई नियमित र प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न कार्यविधिको निर्माण गरी कार्यान्वयन नगरिएको ■ सार्वजनिक सुनुवाईमा बहिर्गमन अभिमत सर्वेक्षण (Exit Poll Survey) र नागरिक प्रतिवेदन पत्र (Citizen Report Card) को प्रयोग हुनुपर्ने ■ लैङ्गिक तथा सामाजिकरूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहहरूको पहुँचका लागि सूचना, शिक्षा र संचारको (IEC materials) समाग्रीको प्रवाह हुनुपर्ने ■ लैससासका राम्रा अभ्यासहरू, घटना अध्ययनको प्रकाशन गरी गाउँपालिकाका समितिहरूमा छलफल गर्ने, अन्य स्थानीय तह, नागरिक समाज तथा प्रदेश र संघ सम्बन्धित निकायहरूसंग आदान प्रदान गर्नु पर्ने

११. लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी विकास कार्य योजना

पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क	अवस्थामा सुधारका लागि आवश्यक कृयाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी			समयावधी	थप आर्थिक दायित्व व्यहोर्न	
			पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (अनुमानित लागत रु. हजारमा) खर्च व्यहोर्ने श्रोत प्रष्ट खुलाउने)	नपर्ने
१. नीति, कानून, योजना								
२०	११	१.१. लैससास अवधारणाको आधारमा गाउँपालिकाको विशिष्टकृत लैससास नीति बनाउने	लैससास सम्पर्क व्यक्ति	गाउँकार्यपालिका	गाउँपालिका	२०७८ चैत्र मसान्त	१००	छपाईको लागि मात्र
		१.२. कानून, नीति तर्जुमा र संशोधनमा लैससास समूहहरुको प्रतिनिधित्वको सुनिश्चितता गर्ने र उनीहरुको सुझावलाई कानून, नीति तर्जुमामा समावेश गर्ने	प्र.प्र.अ.	गाउँकार्यपालिका	विधेयक समिति	निरन्तर		नपर्ने
		१.३. हालसम्म स्वीकृत भएका कानून, नीतिको बारेमा जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुलाई अभिमुखीकरण गर्ने	प्र.प्र.अ.	गाउँकार्यपालिका	महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखा	२०७९ आषाढ सम्म	१५००	
		१.४. स्वीकृत भएका कानून, नीति वेभसाइट र सबैको शाखा एवं वडामा राख्ने	प्र.प्र.अ.	गाउँकार्यपालिका	सूचना तथा प्रविधि शाखा	तत्काल		नपर्ने
		१.५. समान कामको लागि समान ज्याला सम्बन्धी नीति तर्जुमा गर्ने	प्र.प्र.अ.	गाउँकार्यपालिका	विधायन समिति	२०७९ आषाढ सम्म	१००	छपाईको लागि मात्र
२. संस्थागत व्यवस्था								
२०	१०.६	२.१. आवधिक र वार्षिक योजनामा लैससासका सवालहरु सम्बोधन हुने गरी कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने	प्र.प्र.अ.	गाउँकार्यपालिका	सूचना तथा प्रविधि शाखा	२०७९ जेठ सम्म	१००	
		२.२. महिला, बालबालिका तथा बञ्चितकरणमा परेको बर्गका लागि कम्तिमा ३५ प्रतिशत बजेट विनियोजन गर्ने	लैससास सम्पर्क व्यक्ति	गाउँकार्यपालिका	गाउँपालिका	२०७९ असार मसान्त सम्म		

पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क	अवस्थामा सुधारका लागि आवश्यक कृयाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी			समयावधी	थप आर्थिक दायित्व व्यहोर्न	
			पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (अनुमानित लागत रु. हजारमा) खर्च व्यहोर्ने श्रोत प्रष्ट खुलाउने)	नपर्ने
		२.३ दिगो विकासका लक्ष्यहरुको स्थानीयकरण गर्ने	प्र.प्र.अ.	गाउँकार्यपालिका	गाउँपालिका	२०७८ चैत्र १५	५०	
		२.४ उपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समुहको कम्तिमा ४० प्रतिशत प्रतिनिधित्व र मुख्य कार्यकारी पदमा जिम्मेवारी दिन निर्देशन गर्ने	प्र.प्र.अ.	गाउँकार्यपालिका	गाउँपालिका	२०७८ पौष		नपर्ने
३.मानव संसाधन तथा क्षमता विकास								
२०	१५	३.१ लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट (GRB) तर्जुमा प्रक्रिया अवलम्बन गरी कार्ययोजना तयार गर्ने	अ.सु.स.	गाउँकार्यपालिका	प्र.प्र.अ.	२०७७ जेठ	५०	
		३.२. गाउँपालिकाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाई लैससास सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम	प्र.प्र.अ.	गाउँकार्यपालिका	अ.सु.स.	२०७७ असार		नपर्ने
		३.३ महिलाहरुका लागि लोक सेवा आयोग तयारी कक्षा,	लैससास सम्पर्क व्यक्ति	गाउँकार्यपालिका	म.बा.जे.ना.शा खा	२०७८ फागुन	२५०	
		४.४ पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी ग्रामीण महिला प्राविधिकहरु तयारीका लागि छात्रवृत्ति सम्बन्धी व्यवस्था	लैससास सम्पर्क व्यक्ति	गाउँकार्यपालिका	म.बा.जे.ना. शाखा	२०७९ असार	४००	
		३.५ बैदेशिक रोजगारीमा जाने समुहको विवरण संकलन एवं क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरु	सूचना प्रविधि शाखा	प्र.प्र.अ.	गाउँपालिका	२०७८ माघ	१००	
		३.६ लैससास विकासको लागि सङ्घीय सरकार अन्तर्गतका संवैधानिक आयोगहरु, प्रदेश सरकार तथा जिल्लास्तरका कार्यालयहरूसंग समन्वय	प्र.प्र.अ.	गाउँकार्यपालिका	म.बा.जे.ना. शाखा	२०७८ चैत्र		नपर्ने

पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क	अवस्थामा सुधारका लागि आवश्यक कृयाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी			समयावधी	थप आर्थिक दायित्व व्यहोर्न	
			पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (अनुमानित लागत रु. हजारमा) खर्च व्यहोर्ने श्रोत प्रष्ट खुलाउने)	नपर्ने
		३.७ लैङ्गिक हिंसा रहित गाउँपालिका घोषणा	प्र.प्र.अ.	गाउँकार्यपालिका	म.बा.जे.ना. शाखा	२०७९ असार सम्म	१००	
४ सेवा प्रवाह								
२०	१३	४.१. लैङ्गिक तथा सामाजिकरूपमा बहिस्करण र जोखिममा परेका व्यक्ति र समुदायको नक्सांकन	कानूनी सहजकर्ता	गाउँकार्यपालिका	न्यायिक समिति	२०७८ चैत्र	२००	
		४.२. बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, महिला र अपांगमैत्री भौतिक संरचना (सार्वजनिक स्थल) निर्माणका लागि कार्यविधि निर्माण एवं कार्यान्वयन	कानूनी सहजकर्ता	गाउँकार्यपालिका	न्यायिक समिति	२०७८ चैत्र		नपर्ने
		४.३ महिला हिंसा विरुद्धको शुन्य सहनशिलता सम्बन्धि आचार संहिता निर्माण र कार्यान्वयन	प्र.प्र.अ.	गाउँकार्यपालिका	गाउँपालिका	२०७८ माघ	२००	
		४.४ लैससासमैत्री आचरण, भाषा, व्यवहारको प्रयोग	सूचना प्रविधि शाखा	प्र.प्र.अ.	सूचना प्रविधि शाखा	२०७८ चैत्रबाट शुरु		नपर्ने
५ सुशासन तथा उत्तरदायित्व								
२०	१३.५	५.१.सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परिक्षण, सामाजिक परिक्षण, लैससास परिक्षण, गुनासो सुनुवाई, सामुदायिक सुचना पाटी, नागरिक बडापत्र जस्ता सामाजिक जवाफदेहिताका औजारहरुको कार्यान्वयन	प्र.प्र.अ.	गाउँकार्यपालिका	गाउँपालिका	२०७९ बैशाख	५००	नपर्ने
		५.२.सार्वजनिक महत्वका सूचनाहरु स्थानीय संचार माध्यम तथा सूचना पाटी वा सवैको पहुँचमा हुने स्थानमा सर्वजनिककरण	सूचना प्रविधि शाखा	प्र.प्र.अ.	सूचना प्रविधि शाखा	२०७९ बैशाख		नपर्ने

पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क	अवस्थामा सुधारका लागि आवश्यक कृयाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी			समयावधी	थप आर्थिक दायित्व व्यहोर्न	
			पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (अनुमानित लागत रु. हजारमा) खर्च व्यहोर्ने श्रोत प्रष्ट खुलाउने)	नपर्ने
		५.३ लैससासका राम्रा अभ्यासहरु, घटना अध्ययन आदिको प्रकाशन गर्ने	प्र.प्र.अ.	गाउँकार्यपालिका	सूचना प्रविधि शाखा	२०७८ चैत्र		नपर्ने
		५.४ लैङ्गिक तथा सामाजिकरूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहहरुको पहुँचका लागि सूचना, शिक्षा र संचारको (IEC materials) विकास र प्रवाह	लैससास सम्पर्क व्यक्ति	प्र.प्र.अ.	म.बा.जे.ना. शाखा	२०७९ साउन	१००	
कुल बजेट							३,७५०	

१२. निष्कर्ष तथा सुझाव

गाउँपालिकामा पनि लैङ्गीक संवेदनशिलताको विकास भएको पाईएको छ तर यस विषयमा प्रयाप्त मात्रामा ज्ञानको कमीले गर्दा गाउँपालिकामा लैससास सवालहरु पहिचान गर्न अप्ठ्यारो भएको र लैससास संवेदनशिल योजना, बजेटको तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन लैससासको दृष्टिकोणबाट कमी भएको पाईयो । गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुमा महिला विकास सम्बन्धी सकारात्मक भावनाको विकास भएता पनि महिला विकासको कार्यक्रममा प्रयाप्त बजेटको कमी पाईयो । गाउँपालिकामा लैससासमैत्री सकारात्मक केहि व्यवहारहरु भए पनि गाउँपालिकाको आवधिक, बार्षिक र क्षेत्रगत योजनाको लक्ष्य, उद्देश्य, नीतिहरुमा लैससासको दृष्टिकोणबाट केलाएर हेर्दा लैससास संवेदनशिलताको कमी पाईयो ।

गाउँपालिकामा लैससास यत्रअत्र एभचकयल को व्यवस्था भए पनि लैससास मूलप्रवाहीकरण सम्बन्ध समिति गठन नभएको र यस समितिको गठन एवं सक्रियताको आवश्यक देखिएको छ । गाउँपालिकाले पूर्व लोकसेवा तयारी कक्षा संचालनको व्यवस्था गरेको र लैङ्गीक र महिला विकासमा संलग्न संस्थाहरूसंग सहकार्यमा काम गर्दै आइरहेको भएपनि बजेट विनियोजन गर्दा लैससास मूलप्रवाहीकरणका लागि प्रयाप्त बजेट विनियोजन गर्न आवश्यक देखिएको छ । गाउँपालिकाले तर्जुमा गरेका ऐन, नियम र आ.गा.वि.यो मा लैससास विषयमा कम महत्व दिएको र कार्यान्वयनमा सुधार ल्याउन आवश्यक देखिन्छ । सम्पूर्ण उपभोक्ता समितिमा ३३ प्रतिशत महिला हुनैपर्ने नीति निर्माण भएको तर उपभोक्ता समितिहरुमा महिलाहरुको सक्रिय सहभागितामा वृद्धि गराउन आवश्यक देखिन्छ ।

गाउँपालिकाले महिला शसक्तिकरणको कार्यक्रममा केही बजेट विनियोजित गरी कार्यान्वयन गरे पनि प्रयाप्त बजेटको व्यवस्था हुन आवश्यक देखिन्छ । गाउँपालिकाको नीति, निर्देशिका तथा बजेट निर्माताहरुमा लैससास सम्बन्धि ज्ञानको वृद्धि गर्न आवश्यक छ । योजना, बजेट तर्जुमा गर्दा महिला सहभागिताहरुको संख्यामा वृद्धि गर्न आवश्यक छ । सामाजिक विकासमा विनियोजित बजेटले लैससास कार्यक्रमहरुलाई लक्षित गर्न आवश्यक देखिन्छ ।

गाउँपालिका अन्तर्गत संचालित अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थाहरुको विकास कार्यक्रममा बालबालिका, पिछ्छिडिएका वर्ग र महिलाहरुको सवाललाई बढि समेटिएकोले यसले महिला सशक्तिकरणमा विशेष जोड दिएको पाईयो र यस्ता कार्यक्रमलाई पर्याप्त मात्रामा बजेट गाउँपालिकाले विनियोजित गर्न आवश्यक देखिन्छ । गाउँपालिकामा लैससास विषयलाई बलियो पार्न आवधिक तथा बार्षिक योजनाको लक्ष्य, उद्देश्य, कार्यक्रम, नीति, निर्देशिकामा लैससास संवेदनशिल बनाउन आवश्यक छ । गाउँपालिकामा कार्यरत सम्पूर्ण कर्मचारीमा यस विषयको बारेमा क्षमता वृद्धि गर्न आवश्यक छ । लैससास डेस्क स्थापना लगायत महिलाहरुको नीति निर्माण तहमा सहभागितामा वृद्धि गर्न आवश्यक छ र गाउँपालिकामा लैससास परीक्षण पद्धतिलाई संस्थागत गरी नियमित रुपमा परीक्षण गर्न आवश्यक देखिन्छ ।

अनुसुची

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका सूचकहरू

<p>नोट: मुल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनु पर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा '१', '०.५', र '०' अंक पाउने अवस्था र सो को प्रमाणीकरणको आधार राखिएको छ। यी सूचकमा गरिने मूल्याङ्कन सामुहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सोको अवस्थाबारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नु पर्नेछ।</p>											
सिनं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्रासाङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
१	नीति, कानून, योजना २०	नीति र कानूनमा समावेशिता, सहभागिता	८	१.१.१	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा गर्दा लैससास दृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको विषयवस्तु र शब्द चयन समावेशी र सहभागितामूलक हुने गरे /नगरेको ।	०-१		स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा गर्दा लैससास दृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको विषयवस्तु र शब्द चयन समावेशी र सहभागितामूलक हुने गरेको ।	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा, मस्यौदाको विषयवस्तु र शब्द चयन आसिक रूपमामात्र समावेशी र सहभागितामूलक हुने गरेको ।	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा गर्दा लैससास दृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको विषयवस्तु र शब्द चयन र सहभागितामूलक हुने नगरेको ।	स्थानीय तहले स्वीकृत गरेका नीति तथा कानूनी दस्तावेजहरू र स्वीकृतिको लागि प्रस्तुत गरेका मस्यौदा नीति तथा कानूनी दस्तावेजहरू । यस सम्बन्धी निर्णय फाइलहरू ।
२			१.१.२	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरे /नगरेको ।	०-१	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे आसिक रूपमा मात्र लेखाजोखा गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने नगरेको	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने नगरेको	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना का दस्तावेजहरू र लेखाजोखा सम्पन्न भएको प्रमाणित गर्ने कागजातहरू तथा निर्णय फाइलहरू ।	
३			१.१.३	स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानून, नीति, आवधिक	०-१	स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानून, नीति,	स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानून, नीति,	स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानून, नीति,	स्थानीय सरकारका स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र		

				र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्बन्धी विषयहरू समावेश भए/नभएको ।			आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्बन्धी विषयहरू समावेश भएको ।	आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्बन्धी विषयहरू आँसिक रुपमामात्र समावेश भएको ।	नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्बन्धी विषयहरू समावेश नभएको ।	वार्षिक योजना सम्बन्धी दस्तावेजहरू ।
४		१.१.४	स्थानीय सरकारको महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलगगै नीतिहरू छन् / छैनन् ? (स्थानीय ऐन, कानून, कार्यविधि, निर्देशिकामा खास व्यवस्था गरिएको वा नगरिएको)।	०-१		स्थानीय सरकारको महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलगगै नीति भएको र यस्तो नीति स्थानीय ऐन, कानून, कार्यविधि, निर्देशिकामा समावेश गरिएको ।	स्थानीय सरकारको महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलगगै नीति भएको तर स्थानीय ऐन, कानून, कार्यविधि, निर्देशिकामा समावेश नगरिएको ।	स्थानीय सरकारको महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलगगै नीति नभएको र स्थानीय ऐन, कानून, कार्यविधि, निर्देशिकामा समेत कुनै खास व्यवस्था नगरिएको ।	स्थानीय सरकारको महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने नीति दस्तावेज र स्थानीय ऐन, कानून, कार्यविधि, निर्देशिकाहरू ।	
५		१.१.५	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बञ्चितमा परेको समुदाय अर्थात् लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरू रोक्न पर्याप्त प्रावधान व्यवस्था गरिएको छ / छैन ?	०-१		स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बञ्चितमा परेको समुदाय अर्थात् लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरू रोक्न पर्याप्त प्रावधान राखिएको ।	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बञ्चितमा परेको समुदाय अर्थात् लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरू रोक्ने खालका केही प्रावधानमात्र समावेश गरिएको ।	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बञ्चितमा परेको समुदाय अर्थात् लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरू रोक्न कुनै प्रावधान नराखिएको ।	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिहरू र तिनको लैससास दृष्टिले विश्लेषण गरिएको दस्तावेज ।	
६		१.१.६	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा बञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाए / नमिलाएको ?	०-१		संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा बञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाएको र सोहि अनुरूप कार्यान्वयन हुने गरेको ।	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा बञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीय स्तरमा महिला तथा बञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध नमिलाएको ।	महिला तथा बञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने विभेद उपर सुनुवाई भएका प्रमाणित कागजातहरू र महिला तथा बञ्चितीमा परेका समुदायहरूको स्वयम भनाइहरूको दस्तावेज	

७			१.१.७	महिला र पुरुषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान रहे । नरहेको (समुदायको प्रचलन विभेदकारी भए नभएको) ?	०-१		महिला र पुरुषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान रहेको ।	महिला र पुरुषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने केही प्रावधानमात्र रहेको ।	महिला र पुरुषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने कुनै प्रावधान नरहेको ।	महिला र पुरुषमा श्रमको ज्याला भुक्तानी दस्तावेज (समुदायको प्रचलन विभेदकारी भए नभएको)
८			१.१.८	स्थानीय तहको नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधान रहे / नरहेको ?	०-१		स्थानीय तहको नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधानहरू रहेको ।	स्थानीय तहको नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने केही प्रावधान रहेको ।	स्थानीय तहको नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने कुनै प्रावधान नरहेको ।	स्थानीय तहको श्रम नीति दस्तावेज र यसको समीक्षा प्रतिवेदन ।
९	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	८	१.२.१	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको छ / छैन ?	०-१		आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको ।	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि औसिक रुपमात्र नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको ।	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश नगरिएको	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य विक्षेपण दस्तावेज
१०			१.२.२	गाउँपालिका /नगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विक्षेपणको आधारमा सो समूहको लागि वा प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउने गरे / नगरेको?	०-१		गाउँपालिका / नगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विक्षेपणको आधारमा सो समूहको लागि वा प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउने गरेको ।	गाउँपालिका / नगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विक्षेपणको आधारमा सो समूहमध्ये केहीको लागिमात्र प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउने गरेको ।	गाउँपालिका / नगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको समूहको लागि वा प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउने नगरेको ।	गाउँपालिका / नगरपालिकाको महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विक्षेपणको आधारमा सो समूहको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले निर्धारण गरेको बजेट सीमा ।

११			१.२.३३	स्थानीय सरकारको योजना सूची लक्षित समूहहरूको सक्रिय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरूले छनौट गरेका योजना प्राथमिकीकरणमा पर्ने गरे / नगरेको (योजना तर्जुमा गर्दा गाउँ, वस्तीस्तरबाट आएका योजना कार्यक्रमहरूलाई समेटे नसमेटेको परीक्षण) ?	०-१		स्थानीय सरकारले गाउँ, वस्तीस्तरबाट योजना सूची संकलन गर्दा लक्षित समूहहरूको सक्रिय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरूले छनौट गरेका योजना प्राथमिकीकरणमा पर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारले गाउँ, वस्तीस्तरबाट योजना सूची संकलन गर्दा केही मात्र लक्षित समूहको सक्रिय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरूले छनौट गरेका केही योजनामात्र प्राथमिकीकरणमा पर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारले गाउँ, वस्तीस्तरबाट योजना सूची संकलन गर्दा लक्षित समूहको सक्रिय सहभागितामा तयार हुने नगरेको र उनीहरूले माग गरेका योजनाले सामान्यतया प्राथमिकता नपाउने गरेको ।	स्थानीय सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा भएका सहभागीहरूको सूची, फोटो र वडास्तरबाट छनौट भएका योजनाको सूची र लक्षित समूहले छनौट गरेका कार्यक्रमको सूची ।
१२			१.२.३४	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा बच्चिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल भए / नभएको ?	०-१		योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा बच्चिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल भएको ।	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा बच्चिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा सामान्य छलफल भएको ।	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा बच्चिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल नभएको ।	बजेट तर्जुमा मार्गदर्शनको प्रति र यसमा योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा बच्चिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषय समावेश भएको प्रमाण ।
१३			१.२.३५	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समूहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने गरिए / नगरिएको (तयारी प्रतिवेदन) ?	०-१		योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समूहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने गरिएको ।	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समूहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसार केही कार्यक्रम तय हुने गरेको ।	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समूहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने नगरिएको ।	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समूहहरूको छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तयारी प्रतिवेदन
१४			१.२.३६	स्थानीय सरकारले दीगो विकासका लक्ष्यहरू विशेष गरेर लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजन हुने गरे / नगरेको ?	०-१		स्थानीय सरकारले दीगो विकासका लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजन गर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारले दीगो विकासका लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसार केही कार्यक्रमहरूमा बजेट विनियोजन गर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारले दीगो विकासका लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण नगरेको बजेट विनियोजन पनि गर्ने नगरेको ।	स्थानीय सरकारले दीगो विकासका लक्ष्यहरू स्थानीयकरण गरेको दस्तावेज र सोलाई प्राप्त गर्ने कार्यक्रमहरू बजेट विनियोजन दस्तावेज

१५			१.२.७	स्थानीय तहका योजना महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरी बने / नबनेको	०-१		स्थानीय तहका योजनाले महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरी बनेको ।	स्थानीय तहका योजनाले महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई सिमित रूपमा प्रत्यक्ष लाभ र केही अप्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरी बनेको	स्थानीय तहका योजनाले महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरी नबनेको ।	स्थानीय तहका योजना दस्तावेज
१६			१.२.८	स्थानीय सरकारका उपभोक्ता समितिहरूमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूको सहभागिता भए। नभएको र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिए / नदिएको ?	०-१		स्थानीय सरकारका उपभोक्ता समितिहरूमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूको सहभागिता भएको, मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिएको ।	स्थानीय सरकारका उपभोक्ता समितिहरूमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूको सहभागिता गर्ने र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिने नीति लिएको ।	स्थानीय सरकारका उपभोक्ता समितिहरूमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूको सहभागिता नभएको, मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी पनि नदिएको ।	स्थानीय सरकारका उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन सम्बन्धी कानूनका प्रावधानहरू र केही योजनाको नमूना अवलोकन
१७	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४	१.२.९	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गका समूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने गरिए / नगरिएको ?			बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गका समूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने गरिएको	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गका समूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने गरिएको	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गका समूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने नगरिएको ।	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा अघि समुदायका सरोकारवालाहरू सँगको छलफल र परामर्श तथा विपन्नता स्तरीकरण सम्बन्धी आवश्यक दस्तावेज
१८			१.२.१०	स्थानीय सरकारका क्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण नियमितरूपमा गर्न बजेटको व्यवस्था गरिए / नगरिएको ?	०-१		स्थानीय सरकारका क्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण नियमितरूपमा गर्न बजेटको व्यवस्था गर्ने गरिएको ।	स्थानीय सरकारका क्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण गर्न कहिले काहीँ बजेटको व्यवस्था हुने गरेको ।	स्थानीय सरकारका क्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण गर्न बजेटको व्यवस्था हुने नगरेको ।	स्थानीय सरकारको बजेट विनियोजन र लैससास परीक्षण दस्तावेजहरू

१९			१.२.३.	परिक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश गरिए /नगरिएको ?	०-१	परिक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश गरेको ।	परिक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश भएपनि पर्याप्त नभएको ।	परिक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि बजेट व्यवस्था हुने नगरेको ।	स्थानीय सरकारको बजेट विनियोजन र लैससास परीक्षण दस्तावेजहरू
२०			१.२.४.	स्थानीय सरकारको बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममा समयैमा खर्च गरिए /नगरिएको ? (बजेट तथा कार्यक्रमबीच भिडान)	०-१	स्थानीय सरकारको बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममा समयैमा खर्च गर्ने गरिएको ।	स्थानीय सरकारको बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि कहिले कहीं बजेट विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममा खर्च गर्ने गरिएको ।	स्थानीय सरकारको बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि बजेट विनियोजन तथा उनीहरूको हितका कार्यक्रममा खर्च गर्ने नगरिएको ।	बजेट तथा कार्यक्रमबीच भिडान नतिजा निकाल्ने, बजेट तथा कार्यक्रम दस्तावेज
२१	संस्थागत व्यवस्था २०	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	२.१.१	स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरूपमा (५०/५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व रहेको छ /छैन ?	०-१	स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरूपमा (५०/५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व रहेको अवस्था ।	स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरूपमा (५०।५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व नभए पनि कम्तिमा ३३ प्रतिशत प्रतिनिधित्व रहेको अवस्था	स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरूपमा (५०/५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व नभए पनि कम्तिमा ३३ प्रतिशत प्रतिनिधित्व नरहेको अवस्था	स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा रहेका (कर्मचारी।पदाधिकारी) को नामावली
२२			२.१.२	स्थानीय सरकारका कर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीच समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनसक्ने रणनीति लिइएको छ /छैन ?	०-१	स्थानीय सरकारका कर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीच समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनसक्ने रणनीति लिइएको अवस्था ।	स्थानीय सरकारका कर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायमध्येबाट केही समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको सिमित समावेशी प्रतिनिधित्व हुनसक्ने रणनीति लिइएको अवस्था ।	स्थानीय सरकारका कर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीच समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनसक्ने रणनीति लिइएको छैन ।	स्थानीय सरकारका कर्मचारीहरूको पदपूर्तिको सम्बन्धी नीति, कानून र अभ्यास सम्बन्धी दस्तावेज

३४			२.४.२	के आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि बजेटको व्यवस्था भएको छ ? उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ?	०-१	आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि बजेटको व्यवस्था भएको तथा उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको ।	आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि बजेटको व्यवस्था भएको तर उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा भने नभएको ।	आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि बजेटको व्यवस्था तथा उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा नभएको ।	आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि बजेट तथा कार्यक्रम दस्तावेजहरू
३५			२.४.३	के स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरू लागि बजेटको व्यवस्था भएको छ ? सो अनुसार कार्यक्रम पहिचान गरिएको छ ?	०-१	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरू लागि बजेटको व्यवस्था भएको तथा सो अनुसार कार्यक्रम पहिचान गरिएको ।	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरू लागि बजेटको व्यवस्था भएको तर सो अनुसार कार्यक्रम पहिचान नगरिएको ।	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरू लागि बजेट तथा कार्यक्रम प्रवन्ध नै नभएको ।	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक डेस्कको व्यवस्था तथा सोको लागि आवश्यक जनशक्ति, बजेट तथा कार्यक्रमको व्यवस्था भएको दस्तावेज
३६			२.४.४	स्थानीय सरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे /नगरेको र कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्बन्धी सूचना दिने वा नदिने गरेको ।	०-१	स्थानीय सरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गर्ने गरेको र कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्बन्धी सूचना दिने गरेको ।	स्थानीय सरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे पनि कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्बन्धी सूचना दिने नगरेको ।	स्थानीय सरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था नगरेको र कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्बन्धी सूचना पनि नदिने गरेको ।	स्थानीय सरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन बजे विनियोजन गरेको दस्तावेज र सूचना प्रणाली र यस्वाट प्रवाहित सूचनाहरू
३७	तथ्याङ्क सङ्कलन तथा व्यवस्थापन	४	२.४.१	के स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत खण्डिकृत सूचना। तथ्यांक संकलन तथा अध्यावधिक गर्ने गरेको छ ? (लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) (गाउँ/नगर प्रोफाईल)	०-१	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका (लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना। तथ्यांक संकलन गर्ने गरेको र खण्डिकृत तथ्याङ्कको समय समयमा अध्यावधिक गर्ने गरेको छ ।	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका (लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना । तथ्यांक संकलन गरेको तर खण्डिकृत तथ्याङ्कको अध्यावधिक नगरेको ।	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका (लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना। तथ्यांक संकलन पनि नगरेको ।	महिला, पुरुष, बालबालिका, सबै जातजातिका (लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) खण्डिकृत तथ्याङ्क सहितको गाउँ/नगर प्रोफाईल ।

३८				स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना। तथ्यांक संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गरेको /नगरेको (गाऊं /नगर प्रोफाईल)	०-१	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना। तथ्यांक संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना। तथ्यांक संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान गरेको तर छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन नगरेको ।	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना। तथ्यांक संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान नै नभएकोले छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने नगरेको ।	स्थानीय स्तरका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना। तथ्यांक र नक्साङ्कन सहितको गाऊं। नगर प्रोफाईल ।	
३९				के स्थानीय सरकारले आफ्नो पार्थिवचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानि स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने गरेको छ ?	०-१	स्थानीय सरकारले आफ्नो पार्थिवचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानि स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारले आफ्नो पार्थिवचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानि स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने नीति बनाएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	स्थानीय सरकारले आफ्नो पार्थिवचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानि स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने नगरेको ।	स्थानीय पार्थिवचित्र र खण्डीकृत तथ्यांक तथा सूचनाको विवरण र स्थानीय विकास योजना तर्जुमा दस्तावेज ।	
४०				स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्यांक अध्यावधिक गर्ने गरे /नगरेको ?	०-१	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्यांक अध्यावधिक गर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन गरेपनि तथ्यांक अध्यावधिक नगरेको ।	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्यांक अध्यावधिक गर्ने नगरेको ।	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा तथा पञ्जिकरणको अभिलेख ।	
४१	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास २०	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	८	३.१.१	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरे नगरेको र छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन भए । नभएको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा आए /नआएको ?	०-१	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने गरेको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको ।	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार भएपनि छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने नगरेको तथा यस्ता कार्यमा भए गरेको खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार नगरेको, छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने नगरेको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि समेत स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको ।	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना, वार्षिक बजेट किताब र लैससासमा खर्च गर्ने कार्यविधि
४२				३.१.२	स्थानीय सरकारका पदाधिकारी। कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिशा सम्बन्धी तालिम लिएका छन् वा छैनन् र तालिम	०-१	स्थानीय सरकारका पदाधिकारी। कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिशा सम्बन्धी तालिम लिएको र तालिम कार्यक्रममा	स्थानीय सरकारका पदाधिकारी। कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिशा सम्बन्धी तालिम लिए पनि तालिम कार्यक्रममा	स्थानीय सरकारका सबै पदाधिकारी। कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिशा सम्बन्धी तालिम लिएका र	स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा कमर्चारीहरू र समावेशी सदस्यहरूलाई तालिम प्रदान गर्दा कुल संख्याका आधारमा महिला

				कार्यक्रममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समान सहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता गरिएको थियो / थिएन ?		लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समान सहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता गरिएको।	लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समान सहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता नगरिएको।	तालिम कार्यक्रममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समान सहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता नगरिएको।	तथा पुरुषको सहभागी संख्याको अनुपात विश्लेषण प्रतिवेदन
४३			२३.१.३	तालिमका विषय वस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकता समेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको छ / छैन ?	०-१	तालिमका विषय वस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग तथा महिलाका आवश्यकता समेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको।	तालिमका विषय वस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकता समेटिए पनि तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने नगरिएको।	तालिमका विषय वस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग हुने नगरेको, महिलाका आवश्यकता पनि नसमेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण समेत लिने नगरिएको।	तालिममा समेटिएको विषयवस्तु, भाषाको लेखन र प्रयोगको स्तर, आवश्यकतामा आधारित भएको तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण प्रतिवेदन
४४			२३.१.४	महिला तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू (प्राविधिक तालिम, क्षमता विकास, नेतृत्व विकासको तालिम, भ्रमण) छन / छैनन् ? सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरिएको छ / छैन ?	०-१	महिला तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू रहेका र सो अनुसारको बजेट विनियोजन हुने गरेको।	महिला तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू भएपनि सो अनुसारको बजेट विनियोजन हुने नगरेको।	महिला तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू र सो अनुसार बजेट विनियोजन हुने नगरेको।	महिला तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीको क्षमता विकास सम्बन्धी प्राविधिक तालिम, नेतृत्व विकासको तालिम, भ्रमण आदिको प्रतिवेदन र परिमाण खुल्ने बजेट खर्च विवरण
४५			२३.१.५	के स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत छन् ? (विषयगत तालिम प्राप्त जनशक्ति संख्या)	०-१	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत रहेको।	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने केही मानवीय श्रोत रहेको।	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिने तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने मानवीय श्रोत नरहेको।	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने विषयगत तालिम प्राप्त जनशक्ति संख्या विवरण
४६			२३.१.६	के स्थानीय सरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था छ ?	०-१	स्थानीय सरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था रहेको।	स्थानीय सरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था भएपनि जनशक्ति नखटाइएको।	स्थानीय सरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइ र सो सम्बन्धी जनशक्ति नहेको।	स्थानीय सरकारको संगठन संरचना र कार्यरत जनशक्तिको शाखागत विवरण

४७			३.१.७	महिला र बन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन कार्यक्रम रहे नरहेको र कार्यान्वयन भए /नभएको (संचालित तालिम कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	महिला र बन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन हुने गरेको ।	महिला र बन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षाका हुने गरेपनि सबैले अवसर नपाएको।	महिला र बन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी सम्बन्धी कार्यक्रम समेत नरहेको ।	स्थानीय तहको वार्षिक कार्यक्रम र महिला तथा बन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको उपस्थिति विवरण
४८			३.१.८	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्धताहरूका बारेमा स्थानीय सरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी छ ? सोको लागि अभिमुखीकरण गरिएकोछ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्धताहरूका बारेमा स्थानीय सरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी दिन अभिमुखीकरण गरिएको।	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्धताहरूका बारेमा स्थानीय सरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी दिने कार्यक्रम रहेपनि सञ्चालन नभएको।	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्धताहरूका बारेमा स्थानीय सरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी नभएको र यस्तो जानकारी दिने कुनै कार्यक्रम नरहेको।	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्धताहरूका बारेमा स्थानीय सरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रमको संख्या र उपस्थिति विवरण
४९	अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना	४	३.२.१	महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम समयैमा सम्पन्न गरेको छ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम समयैमा सम्पन्न हुने गरेको।	महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू रहेपनि सो अनुसारको बजेट विनियोजन तथा कार्यक्रम सञ्चालन नभएको।	महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू नरहेको र यसकालागि बजेट समेत विनियोजन हुने नगरेको।	महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र बजेट विवरण तथा सञ्चालित कार्यक्रम कार्यक्रम संख्या, मिति र उपस्थिति विवरण
५०			३.२.२	लैङ्गिक हिंसारहित गाऊ /नगरपालिका घोषणा गरेको छ ? (घोषणा गरेको मिति) र महिला हिंसा विरुद्ध सून्य सहिष्णुता अपनाएको छ ? (घटेका घटना संख्या र लिइएका निर्णय)	०-१	लैङ्गिक हिंसारहित गाऊ / नगरपालिका घोषणा भएको र महिला हिंसा विरुद्ध शून्य सहिष्णुता अपनाइएको।	लैङ्गिक हिंसारहित गाऊ / नगरपालिका घोषणा भएपनि महिला हिंसाका घटना उल्लेख्य रूपमा नघटेको।	लैङ्गिक हिंसारहित गाऊ / नगरपालिका घोषणा पनि नभएको र महिला हिंसाका घटना उल्लेख्य संख्यमा रहेको।	लैङ्गिक हिंसारहित गाऊ /नगरपालिका घोषणा गरेको मिति तथा लिइएका निर्णय विवरण र स्थानीय न्यायिक समिति वा प्रहरीमा महिला हिंसा सम्बन्धी उजुरी दर्ता विवरण

५१			स्थानीय सरकारले महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने गरेको छ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका)	०-१		स्थानीय सरकारले महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गरिएको ।	महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू स्थानीय सरकारहरूले संचालन गर्ने गरे पनि प्रभावकारी नभएको ।	स्थानीय सरकारले महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने नगरेको ।	स्थानीय सरकारले सञ्चालन गरेका महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमको उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका	
५२			के स्थानीय सरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै (जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउन कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने गरेको छ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१		स्थानीय सरकारले समाजमा रहेको विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउन कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि मध्ये केहीमात्र सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रम संचालन गर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रम संचालन हालसम्म नगरेको ।	स्थानीय सरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि सामाजिक कुरीति हटाउन सञ्चालन गरेका कार्यक्रमको संख्या र उपस्थिति	
५३		कानूनी साक्षरता	४	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरू र पालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, विषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनहरूको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१		स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरू र पालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, विषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने गरिएको ।	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत केही जनप्रतिनिधिहरू तथा पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूमध्ये केही सिमितलाई मात्र नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, विषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण गरिएको ।	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत केही जनप्रतिनिधिहरू तथा पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूमध्ये कसैलाई पनि नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, विषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण नगरिएको ।	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरू र पालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान र अन्य प्रचलित कानूनको विषयमा गरिएको अभिमुखीकरण कार्यक्रमको संख्या र उपस्थिति विवरण
५४			स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय	०-१		स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख, प्रशासकीय	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका	

६३			४.१.३	स्थानीय तहले १५०० वर्गफिटभन्दा बढी प्लिनथ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचना निर्माण सम्बन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशन दिने गरिएको छ/छैन ?	०-१	स्थानीय तहले १५०० वर्गफिटभन्दा बढी प्लिनथ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचना निर्माण सम्बन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशन दिने गरेको।	स्थानीय तहले १५०० वर्गफिटभन्दा बढी प्लिनथ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचना निर्माण सम्बन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्नुपर्ने नीति बनाएको तर कार्यान्वयन नभएको।	स्थानीय तहले १५०० वर्गफिटभन्दा बढी प्लिनथ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचना निर्माण सम्बन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशन दिने कुनै नीति नै नभएको र हालसम्म यस विषयमा नसोचिएको।	स्थानीय तहले १५०० वर्गफिटभन्दा बढी प्लिनथ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचना निर्माण सम्बन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशन दिने नीति र स्वीकृत नक्साको प्रति
६४			४.१.४	स्थानीय तहले महिला तथा बच्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू रहे/नरहेको ?	०-१	स्थानीय तहले महिला तथा बच्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू रहेका।	स्थानीय तहले महिला तथा बच्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्ने सोच बनाएको तर सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू नरहेको।	स्थानीय तहले महिला तथा बच्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न नीति तथा सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू समेत नरहेको।	स्थानीय तहले महिला तथा बच्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने नीति तथा आयोजनाहरू
६५	प्रजनन् स्वास्थ्य	४	४.२.१	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी वार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश भए/नभएको ?	०-१	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगा गरी वार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश गरी सो नीति कार्यान्वयन गरिएको।	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी वार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश भएको तर कार्यान्वयन नभएको।	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने नीति तथा यसको कार्यान्वयन केहीपनि नभएको।	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने नीति र यसको अनुगमन प्रतिवेदन

६६			स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरूमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलगगै कक्ष र समयको व्यवस्था र सो को व्यवस्थापन गरिएको छ/छैन ?	०-१	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरूमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलगगै कक्ष र समयको व्यवस्था र सो को व्यवस्थापन गरिएको ।	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरूमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलगगै कक्ष र समयको व्यवस्था गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलगगै कक्ष र समयको व्यवस्था सम्बन्धी नीति तथा यसको व्यवस्थापन केहीपनि नभएको ।	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरूमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलगगै कक्ष र समयको व्यवस्था गर्ने नीति र यसको अनुगमन प्रतिवेदन नभएको ।
६७			परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिएका छन् ?	०-१	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिएका ।	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी केही विशेष कार्यक्रमहरू मात्र संचालन भएका ।	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी कुनैपनि विशेष कार्यक्रमहरू संचालित नभएका ।	सुत्केरी हुँदाको स्वास्थ्य अवस्था सुधार गर्न, किशोरीहरूको लागि प्रजनन र यौन शिक्षा आदानप्रदान गर्न, एचआईभी एड्स, स्तन क्यान्सर, पाठेघरको क्यान्सर र आङ्ग खस्ने अवस्था सुधार गर्ने र स्वास्थ्य शिविरहरू राख्ने जस्ता महिलाको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी कार्यक्रम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या
६८			महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य विमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने कार्यक्रम र बजेट भए/नभएको ?	०-१	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य विमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयनमा रहेको ।	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य विमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने कार्यक्रम भएपनि बजेट विनियोजन नभएको ।	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य विमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने कार्यक्रम र बजेट नभएको ।	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य विमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने चालु वर्षको कार्यक्रम र बजेट भएको प्रति र गतवर्षको समीक्षा प्रतिवेदन
६९	शिक्षा कार्यक्रम	४	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा	०-१	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउने प्रवन्ध मिलाएको ।	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा

				भर्ना गराउने प्रवन्ध मिलाए /नमिलाएको ?			भर्ना गराउने नीति भएपनि पर्याप्त प्रयास नभएको ।	भर्ना गराउने प्रवन्ध नमिलाएको ।	भर्ना गराउने निर्णय तथा यसको कार्यान्वयन प्रतिवेदन
७०			१४.१४.१४	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितकरणमा परेका समुदायका सबै बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरी निशपक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाए /नमिलाएको ?	०-१	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितकरणमा परेका समुदायका सबै बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरी निशपक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाएको ।	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका केही परिवारका बालिका तथा वञ्चितकरणमा परेका समुदायका केही बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरी निशपक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाएको ।	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितकरणमा परेका समुदायका कुनै बाल बालिकालाई पनि दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरी निशपक्ष वितरण हुने प्रवन्ध नमिलाएको ।	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितकरणमा परेका समुदायका सबै बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरी निशपक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाउने कार्यक्रम तथा कार्यान्वयन प्रतिवेदन
७१			१४.१४.१४	निरक्षर महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालित भए / नभएका ? (जस्तै: अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चा देखि बच्चा कक्षा, आदि) (कार्यक्रम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या)	०-१	निरक्षर महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चा देखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन भएका ।	निरक्षर महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चा देखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन गर्ने नीति भएपनि बजेट विनियोजन नभएको ।	निरक्षर महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चा देखि बच्चा कक्षा आदि कुनैपनि संचालन नभएको ।	निरक्षर महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चा देखि बच्चा कक्षा आदि संचालनको उपस्थिति र चनुगमन प्रतिवेदन
७२			१४.१४.१४	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरे /नगरेको ?	०-१	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरेको ।	केही विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण जस्ता कुनै	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण जस्ता कुनै	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम

								कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको।		स्वीकृत बजेट र सञ्चालन प्रतिवेदन
७६			४.४.४	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे /नगरेको ?	०-१	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको।	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको।	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको।	स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन बजेट र प्रतिवेदन	
७७	स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	४.४.१	स्थानीय सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू राखे र वार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको छ /छैन ?	०-१	स्थानीय सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू राखे गरिएको र वार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको।	स्थानीय सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक केही कार्यक्रमहरू राखे गरिएको तर वार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन नभएको।	स्थानीय सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कुनै कार्यक्रम राखे नगरिएको।	स्थानीय सरकारको योजना तर्जुमा गर्नु अगाडि बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमको विषयवस्तु, बजेट तथा संख्या	
७८			४.४.२	स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरे /नगरेको ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको।	स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरेको तर कार्यान्वयन नभएको।	स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय नगरेको र कुनै त्यस्ता कार्यक्रम कार्यान्वयन नभएको।	स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि गरिएका कार्यक्रमहरूको संख्या र उपस्थिति, तथा स्वीकृत कार्यक्रम	

७९				ग्रामीण महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) र सामाजिक परिचालक तयार गर्ने गरे /नगरेको ? (मनोनयन, नियुक्ति वा गठन र तालिम सम्बन्धी सुचकाँक)	०-१	ग्रामीण महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) र सामाजिक परिचालक तयार गर्ने गरेको।	ग्रामीण महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) र सामाजिक परिचालक तयार गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको।	ग्रामीण महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) र सामाजिक परिचालक तयार गर्ने नगरेको।	ग्रामीण महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) र सामाजिक परिचालक तयार गर्ने गर्ने निर्णय र मनोनयन, नियुक्ति वा गठन र तालिम सम्बन्धी विवरण
८०				गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम कार्यान्वयन भए /नभएको ?	०-१	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको।	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम भएको तर कार्यान्वयन नभएको।	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम नभएको।	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम र अनुगमन प्रतिवेदन
८१	सुशासन तथा उत्तरदायित्व २०	सुशासन	४	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको वा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको ?	०-१	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको।	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरेपनि सम्बन्धित अधिकारीबाट तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको।	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको।	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी र कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट भएका निर्णय
८२				स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निष्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अप्राधिकार जस्ता नीति कार्यान्वयनमा ल्याए /नल्याएको ?	०-१	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निष्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अप्राधिकार जस्ता नीति कार्यान्वयनमा ल्याएको।	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निष्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अप्राधिकार जस्ता केही नीतिमात्र कार्यान्वयनमा ल्याएको।	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निष्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अप्राधिकार जस्ता कुनै नीति कार्यान्वयनमा नल्याएको।	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निष्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अप्राधिकार जस्ता नीति र कार्यान्वयन प्रतिवेदन

- लैससास परीक्षण कार्यक्रमका केही भलकहरु

- सहभागिको नामावली

♣ धन्यवाद ♣